

Education International
Internationale de l'Éducation
Internacional de la Educación

The European
Students' Union

ÎNVĂȚĂMÂNT CENTRAT PE STUDENT

TOOLKIT PENTRU STUDENȚI, CADRE DIDACTICE
ȘI INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

Education and Culture DG

Lifelong Learning Programme

Student centered learning
TIME FOR A PARADIGM CHANGE

**TIMPUL PENTRU UN NOU MODEL ÎN EDUCAȚIE:
ÎNVĂȚĂMÂNTUL CENTRAT PE STUDENT**

ÎNVĂȚĂMÂNTUL CENTRAT PE STUDENT GHID PENTRU STUDENȚI, CADRE DIDACTICE ȘI INSTITUȚII DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR

Nu poți învăța un om ceva. Poți doar să-l ajuți să descopere acel lucru în interiorul lui.
Galileo Galilei

It is important that students bring a certain ragamuffin, barefoot irreverence to their studies; they are not here to worship what is known, but to question it.
Jacob Bronowski

TOOLKIT PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL CENTRAT PE STUDENT

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

Conținut

Angele Attard
Emma Di Iorio
Koen Geven
Robert Santa

Editare și corectură

Angele Attard

Sușinut de Grupul de Conducere al Proiectului T4SCL

Ligia Deca, European Students' Union
Monique Fouilhoux, Education International
Olav Øye, European Students' Union
Milica Popovic, Education International
Robert Santa, European Students' Union
Natalia Tarachiu, European Students' Union
Bert Vandenkendelaere, European Students' Union

Sub îndrumarea Comisiei Internaționale Consultative

Prof. Lee Harvey, Copenhagen Business School, Danemarca
Dr. Sybille Reichert, Ph.D, Higher Education Consultant
Prof. Jussi Välimaa, Institute for Educational Research, University of Jyväskylä,
Finlanda
Prof. Kirsten Hofgaard Lycke, Faculty of Education, University of Oslo, Norvegia

Data

Octombrie 2010

Această publicație este parte a proiectului « *Timpul pentru un nou model în educație: Învățământul Centrat pe Student* », finanțat cu sprijinul Comisiei Europene.

Această publicație reflectă numai punctele de vedere ale autorilor și Comisia nu poate fi făcută responsabilă pentru maniera utilizării vreunei informații conținute în prezentul material.

Education and Culture
Lifelong Learning Programme

CONȚINUT

§I. PRINCIPII ȘI DEFINIȚII.....	4
§II. BENEFICIILE.....	7
§III. LISTA DE VERIFICARE A CONCEPTULUI ICS	10
§IV. SCHIMBAREA MENTALITĂȚII	12
§VI. IMPLEMENTAREA DE CĂTRE INSTITUȚII	26
§VII. PĂSTRAREA UNEI CULTURI A ICS	32
§VIII. IDEI PRECONCEPUTE ÎNTÂLNITE FRECVENT.....	37
§IX. ICS ȘI PROCESUL BOLOGNA.....	39
§X. SURSE PENTRU LECTURI SUPLIMENTARE.....	45

ABREVIERI

EACEA	Agencia Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură
ECTS	Sistemul European de Credite Transferabile
EI	Education International
ESU	Organizația Europeană a Studenților
LLL	Învățarea pe Tot Parcursul Vieții (Învățarea Permanentă)
LLP	Programul de Învățare pe Tot Parcursul Vieții (Comisia Europeană)
PBL	Învățarea bazată pe probleme
RPL	Recunoașterea învățării anterioare
ICS	Învățământul Centrat pe Student
T4SCL	Timpul pentru un nou model în educație: învățământul centrat pe student (Proiect Comun al EI-ESU)

ȘI. PRINCIPII ȘI DEFINIȚII

I.1 INTRODUCERE

Acest toolkit face parte din Proiectul *Timpul pentru un nou model în educație: învățământul centrat pe student* (T4SCL), coordonat de către Organizația Europeană a Studenților (ESU) împreună cu Education International (EI). Acesta este un proiect finanțat de Uniunea Europeană (UE) prin Programul de Învățare pe Tot Parcursul Vieții (LLP) gestionat de Agenția Executivă pentru Educație, Audiovizual și Cultură (EACEA).

T4SCL, ca o inițiativă pionierat, are drept scop asistarea inițiatorilor de politici publice în dezvoltarea unor strategii și abordări puternice bazate pe conceptul de învățământ centrat pe student (ICS) și dezvoltarea abilității organizațiilor de reprezentare ale studenților și ale personalului academic de a fi parteneri activi în răspândirea unei culturi a ICS în instituțiile de învățământ superior din întreaga Europă. Proiectul vizează furnizarea unei percepții profunde și complete asupra instrumentelor necesare, provocărilor și exemplelor de bună practică ale ICS ca o bază fundamentală pentru Învățarea pe Tot Parcursul Vieții (LLL). De asemenea, vizează furnizarea unei contribuții directe, concrete privind politicile publice – pe parcursul desfășurării proiectului și după finalizarea acestuia – discuțiilor continue despre viitorul Programului de Educație și Training al UE și următoarea etapă a Procesului Bologna.

Urmând cercetările inițiale și sondajului întreprinse de organizațiile membre ale EI și ESU (respectiv federații ale personalului din sistemul de învățământ superior și federații naționale ale studenților), publicate în luna mai 2010, acest toolkit este una dintre ultimele inițiative care marchează faza finală a proiectului, reprezentând un rezultat-cheie al proiectului. Toolkitul este urmarea unei vaste cercetări și a unor serii de evenimente atât la nivel european cât și la nivel național, combinate cu sesiuni de instruire pe teme ce tratează subiectele abordate.

Acest toolkit este proiectat pentru o implementare *eficientă și practică a conceptului ICS de către personalul didactic, studenți și lideri de la nivel instituțional*. Acesta urmărește să arate cât de practic și ușor de implementat este ICS, dar și cât de avantajos este pentru cei care învață.

ICS este practic și ușor de implementat, dar și foarte avantajos pentru studenți.

I.2 CONCEPTUL ICS

ICS a fost atribuit lui Hayward încă din anul 1905 și lucrărilor lui Dewey în anul 1956. Carl Rogers a fost apoi asociat cu extinderea acestei abordări într-o teorie a educației în anii 1980 și această abordare a învățării a fost, de asemenea, asociată cu munca lui Piaget (învățare evolutivă) și cea a lui Malcolm Knowles (învățarea îndreptată către sine). O parte din literatura ICS poate fi rezumată în următoarele elemente (cf. Lea et al, 2003):

- Bazarea pe învățarea *activă mai degrabă decât pe învățarea pasivă*;
- Un accent pe *învățare profundă și înțelegere*;
- *Responsabilitate personală și profesională crescută din partea studentului*;
- Un simț crescut al *autonomiei* al celui ce învață;
- O interdependență între *profesor și student*;
- *Respect reciproc în relația student-profesor*;
- O abordare *reflexivă asupra procesului de predare-învățare* atât din partea studentului cât și din partea profesorului.

ICS este bazat pe *constructivism* ca o teorie a învățării ce este clădită pe ideea că cei care învață trebuie să își construiască și reconstruiască propriile cunoștințe pentru a învăța în mod eficient, procesul de învățare fiind cel mai productiv atunci când, fiind parte a unei activități, cel care învață trăiește experiența construirii unui produs semnificativ. ICS este, de asemenea, adicent conceptului de *învățare transformațională* ce presupune un proces de schimbare calitativă în cel care învață printr-un proces continuu de transformare în care se pune accentul pe dezvoltarea și întărirea abilităților celui care învață, dezvoltându-i spiritul critic.

I.3 PRINCIPII CARE STAU LA BAZA ICS

Pe baza unei examinări a teoriei din spatele ICS și în urma unor discuții intensive cu profesori și studenți despre ce consideră ei că reprezintă ICS desfășurate la conferința de lansare a Proiectului T4SCL - *Timpul pentru un nou model în educație: învățământul centrat pe student* - în București, România, în luna mai 2010, mai jos este o listă cu principii generale ce stau la baza ICS. Aceste principii nu au drept scop construirea unei imagini cuprinzătoare asupra a ceea ce reprezintă ICS. Mai degrabă acestea prezintă o abordare mai clară și pun în dezbatere subiectul tratat.

- **Principiul I: ICS necesită un proces reflexiv continuu.** Parte a filozofiei de bază pentru ICS este că nici un context nu poate avea o formă pentru ICS ce poate să rămână aplicabilă de-a lungul timpului. Filozofia ICS este aceea că profesorii, studenții și instituțiile au nevoie să reflecteze permanent asupra sistemelor de predare, învățare și infrastructură într-o manieră ce ar îmbunătăți continuu experiența de învățare a studenților și care să se asigure de obținerea rezultatelor așteptate ale învățării ale unui anume curs sau componentă de program într-un mod ce stimulează gândirea critică a celor care învață și dezvoltă abilitățile transferabile ale acestora.
- **Principiul II: ICS nu propune o soluție de tipul 'One-Size-Fits-All' (care să se potrivească tuturor).** Un concept cheie aflat la baza ICS este înțelegerea faptului că toate instituțiile de învățământ superior sunt diferite, toți profesorii sunt diferiți și toți studenții sunt diferiți. Toate aceste variabile funcționează în contexte diverse și tratează teme și discipline variate. Prin urmare, ICS presupune o abordare a învățării ce necesită structuri-suport de învățare corespunzătoare fiecărui context dat și stiluri de predare și învățare potrivite celor care le întreprind.
- **Principiul III: Studenții au Stiluri Diferite de Învățare.** ICS recunoaște diversitate nevoilor pedagogice ale studenților. Unii învață mai bine prin încercare și eșec, alții învață aplicând practic. Anumite persoane învață mai bine citind literatură de specialitate, alții au nevoie să dezbată și să discute o teorie pentru a o înțelege.
- **Principiul IV: Studenții au Nevoi și Interese Diferite.** Toți studenții au nevoi ce se extind dincolo de sala de clasă. Unii sunt interesați de activități culturale, alții de activități sportive sau de organizații de reprezentare. Studenții pot avea copii sau se pot confrunta cu afecțiuni psihologice, boli sau dizabilități.
- **Principiul V: Alegerea este esențială în Învățarea Eficientă prin ICS.** Studenților le place să învețe lucruri diferite și prin urmare orice ofertă ar trebui să implice alegerea într-o cantitate rezonabilă. Învățarea poate fi organizată în formate liberale, așa cum sunt cele din cadrul colegiilor de științe umaniste sau alegerea poate fi oferită într-un mod mai tradițional, în stilul disciplinar.
- **Principiul VI: Studenții au Experiențe și Fond de Cunoștințe Diferite.** Procesul de învățare trebuie să fie adaptat vieții și experienței profesionale a individului în cauză. De exemplu, dacă studenții au deja o experiență considerabilă în utilizarea ICT, nu este necesară încercarea de a-i învăța același lucru; dacă aceștia au deja aptitudini de cercetare considerabile, ar fi mai indicat să aprofundeze partea teoretică. Experiența personală poate fi, de asemenea, folosită pentru motivarea studenților, de exemplu prin a le permite studenților să împărtășească o poveste personală prin care să ilustreze un punct de vedere.
- **Principiul VII: Studenții ar trebui să aibă Control Asupra Învățării lor.** Studenților ar trebui să li se dea oportunitatea de a fi implicați în proiectarea cursurilor, a curriculei și a evaluării lor. Studenții ar trebui văzuți ca niște parteneri activi care au de câștigat sau de pierdut din modul în care funcționează învățământul superior. Cea mai bună metodă de a asigura concentrarea învățământului mai mult pe studenți este angrenarea acestora în modul în care ar trebui conturat acel proces de învățare.
- **Principiul VIII: ICS este despre 'a permite' și nu despre 'a spune'.** Prin simpla împărtășire a unor fapte și cunoștințe studenților (a spune) inițiativa, pregătirea și conținutul vin în principal de la profesor. Abordarea ICS are drept scop să dea studentului o mai mare responsabilitate permițând studentului să gândească, proceseze, analizeze, sintetizeze, critice, aplice, rezolve probleme etc.

- **Principiul IX: Învățarea presupune Cooperare între Studenți și Personal.** Este important ca studenții și personalul să coopereze pentru a dezvolta o înțelegere comună atât a problemelor apărute în procesul de învățare, cât și a problemelor lor ca beneficiari în interiorul instituției din care fac parte, propunând împreună soluții care ar putea funcționa pentru ambele grupuri. În sala de clasă, o asemenea cooperare va avea un efect pozitiv pe măsură ce ambele două grupuri vor ajunge din ce în ce mai mult să se privească unii pe alții ca fiind parteneri. Un asemenea parteneriat este esențial pentru filozofia ICS ce vede procesul de învățare având loc într-o interacțiune constructivă între cele două grupuri.

I.4 O DEFINIȚIE „ÎN LUCRU” A ICS

ICS rămâne un concept dezbătut, fără a avea disponibilă o definiție unică, de vreme ce co-există multiple interpretări care se exclud unele pe altele. Totuși, această secțiune va încerca să amăgească problema, ajungând la o definiție posibilă a ICS.

Mai întâi este interesant să luăm în considerare ceea ce participanții de la conferința de lansare a Proiectului T4SCL au concluzionat ca fiind părți componente ale ICS. Acestea includ:

- *Flexibilitate și libertate în ceea ce privește timpul și structura învățării;*
- *Profesori mai mulți și mai bine pregătiți, care se străduiesc să împărtășească studenților cunoștințele lor;*
- *O înțelegere clară a studenților de către profesori;*
- *O ierarhie netedă în interiorul instituțiilor de învățământ superior;*
- *Responsabilitatea profesorului pentru abilitarea studentului;*
- *Un proces neîntrerupt de îmbunătățire;*
- *O atitudine pozitivă din partea profesorilor și a studenților cu scopul îmbunătățirii procesului de învățare;*
- *O relație hotărâtă, mutuală între studenți și profesori;*
- *Centrarea pe rezultatele învățării care permit învățarea autentică și înțelegerea profundă.*

Pe baza celor de mai sus și a aplicațiilor recomandate mai jos, acest toolkit propune următoarea definiție a ICS:

Învățământul centrat pe student reprezintă atât o mentalitate, cât și o cultură în interiorul unei instituții de învățământ superior și este o abordare a învățării ample înrudită și susținută de teoriile constructiviste ale învățării. ICS este caracterizat prin metode inovative de predare care au drept scop promovarea învățării prin comunicare cu profesorii și cu alți studenți implicați în procesul de învățare, metode ce consideră studenții participanți activi la propria învățare, dezvoltându-le abilități transferabile, cum ar fi: soluționarea problemelor, gândirea critică și gândirea reflexivă.

O dată cu această definiție ce folosește ca un util punct de pornire, urmează a fi prezentate în acest toolkit modalități practice în care ICS poate fi implementat într-o manieră semnificativă, amintind de beneficiile pe care această abordare a învățării le aduce și caracteristicile-cheie necesare pentru ca o instituție să stabilească dacă abordarea ICS este aplicată de către aceasta.

§II. BENEFICIILE

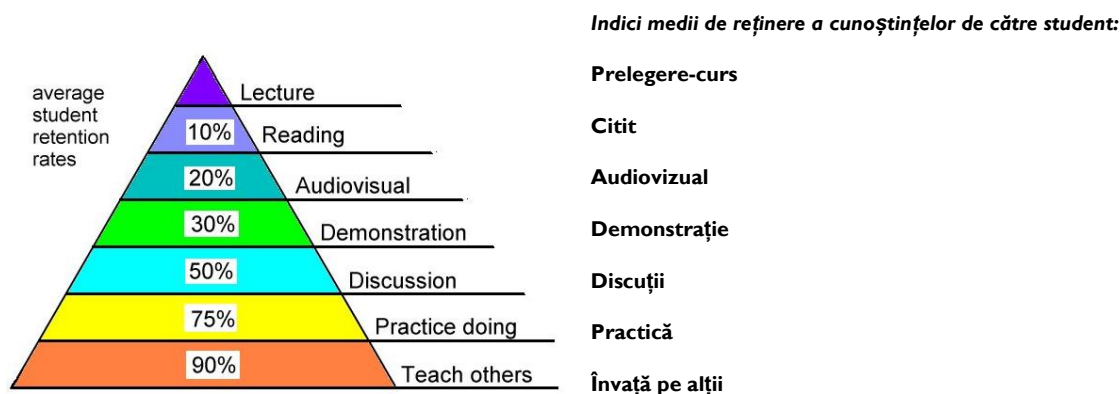
II.1 INTRODUCERE

Dacă este implementat în mod corect, ICS oferă beneficii tuturor, inclusiv instituției, studenților și personalului implicat, uniunilor sindicale ale personalului din învățământul superior, organizațiilor studențești și societății ca un întreg. Dat fiind prezentul context al învățământului superior din întreaga Europă - situația financiară, disponibilitatea educației universitare pentru marea masă a populației și volumul mare de muncă ce revine personalului didactic – există multe beneficii care pot fi culese prin implementarea abordării conceptului ICS.

II.2 BENEFICII PENTRU STUDENȚI

Beneficiile ICS pentru studenții implicați sunt multe și variate. Intrarea pentru prima dată într-o comunitate academică poate marca modul de gândire al studenților pentru tot restul vieții lor. ICS furnizează aptitudini pentru viață, creează persoane care învață independent și răspunde nevoilor în schimbare și atât de diferite ale studenților la nivel individual. Mai jos se află o listă cu ce presupun aceste beneficii:

- **Determinarea Studenților în a fi parte integrantă a Comunității Academice:** Se spune că studenții sunt parte a Comunității Academice, dar în practică acest lucru poate fi dificil de realizat din cauza practicilor variate ale structurilor rigide de predare. Prin ICS, studenții pot deveni mult mai devreme o parte a Comunității Academice, în contextul în care profesorul acționează mai degrabă ca un susținător decât ca un instructor. Încurajând studenții să gândească pentru ei înșiși, se obțin mai rapid rezultate privind dezvoltarea gândirii critice și aptitudinile analitice ale acestora. În acest context, predarea bazată pe cercetare devine din ce în ce mai accesibilă. Profesorii sunt capabili să discute pe baza cercetărilor lor și să asculte părerile studenților asupra acestora. Îmbunătățirea cooperării și sentimentul de a le fi apreciate punctele de vedere pot conduce în continuare la creșterea interacțiunii și angajamentului studenților. Acest fapt poate conduce la creșterea participării în dezvoltarea cercetării și, de asemenea, la contribuția dezvoltării unui curs dat, în urma simțului de apartenență și proprietate pe care îl au studenții. În cele din urmă, aceasta ar putea încuraja mai mulți studenți să intre ca membri în comunitatea academică. Nu trebuie să uităm faptul că studenții sunt profesorii viitorului!
- **O Motivare Crescută de a Învăța:** ICS poate încuraja învățarea mai profundă, așa cum este arătat în Piramida Învățării de mai jos. Reținerea cunoștințelor diferă în funcție de modul în care este învățat materialul, dar toate tipurile de învățare activă au un indice de acumulare mai mare decât cel al formelor tradiționale de învățare. Adesea studentul este mai motivat să învețe prin ICS, datorită faptului că setul de sarcini necesită un mod de gândire original și un interes crescut față de tema de studiu. Așa cum sugerează Piramida Învățării, studenții rețin mai mult din informația învățată în cazul în care acel proces presupune învățare și participare activă.

Piramida Învățării
Sursa: Laboratoarele de Instruire Națională, Bethel, Maine

- **Independență și Responsabilitate în Învățare:** În cadrul ICS, studenții trebuie să se angajeze în ceea ce privește materialul de curs (să și-l asume), deținând controlul asupra propriului proces de învățare. Acest lucru ajută studentul să devină mai independent și să se adapteze mai ușor mediului de după învățământul superior. Independența studenților le permite acestora să învețe mai eficient și să își dezvolte și alte aptitudini precum : munca în echipă, comunicare verbală și scrisă eficientă, împărțirea sarcinilor în priorități și analiza critică. De asemenea, studenții pot dezvolta abilități transferabile ce i-ar ajuta să lucreze mai eficient în viitoarele cariere și în general în decursul vieții.
- **Considerația cuvenită acordată Nevoilor Studenților:** Deschiderea învățământului superior către marea masă a populației a avut ca efect diversificarea tipologiilor studenților. În mod inevitabil studenții au nevoi diferite pe o scară mult mai mare decât anterior. ICS permite studenților să studieze într-o manieră flexibilă, prin studiul part-time, a învățământului la distanță sau a sistemului electronic de învățare. Abordarea ICS demonstrează faptul că învățarea nu este limitată în timp și spațiu în felul în care era învățământul tradițional. Diferitele nevoi de învățare ale studenților pot fi satisfăcute și datorită faptului că aceștia pot aborda materialele de studiu în moduri diferite. De exemplu, o parte dintre studenți lucrează mai bine cu materiale audiovizuale, în timp ce alții preferă să citească. Mai mult, prin experimentarea mai multor metode de predare, studenții sunt mai provocați din punct de vedere academic.

II.3 BENEFICII PENTRU PROFESORI

În timp ce beneficiile ICS pentru studenți par a fi evidente, se poate pune problema dacă este aceeași situație și în cazul personalului didactic. Într-adevăr, profesorii pot beneficia de ICS la fel de mult ca studenții lor. Mai jos sunt expuse aceste beneficii:

- **Un Rol mai Interesant pentru Profesor:** ICS, așa cum a fost prezentat anterior, pune responsabilitatea învățării în sarcina studentului. Profesorul este acolo pentru a facilita și pentru a face posibil acest lucru. În timp ce acest lucru poate fi perceput de cineva ca fiind negativ, este o bună oportunitate pentru a provoca studenții din punct de vedere academic pentru a le îmbunătăți procesul de învățare.
- **Soluții pentru Abordarea „Masificării” și Diversității:** Într-o realitate a „masificării” în cadrul învățământului superior și a unui colectiv de studenți diversificat, este cu atât mai probabil ca ICS să trebuiască utilizat în multe cazuri datorită creșterii cererii de calitate din partea studenților, costurilor crescute ale învățământului superior asociate acestui fapt și diversității studenților, fapt ce presupune o mai mare varietate a nevoilor studentului.
- **Impactul Pozitiv asupra Condițiilor de Lucru:** Dat fiind faptul că ICS oferă oportunitatea ca învățarea să se desfășoare în moduri diferite, munca profesorului poate deveni mai interesantă, iar aspectele negative ale condițiilor de muncă asociate în mod normal cu predarea pot fi ameliorate de ICS.
- **Dezvoltare Personală Continuă:** ICS permite profesorilor să-și revizuiască și să-și îmbunătățească metodele de predare și cursurile astfel încât să optimizeze atât conținutul cursurilor, cât și metoda de redare a cunoștințelor în calitate de profesori. Încrederea dobândită prin implementarea abordării ICS este de asemenea măsurabilă prin feedback-ul relevant și constructiv obținut de profesori de la studenții din ce în ce mai interesați și angajați în procesul de învățare.
- **Creșterea implicării și motivației din partea studenților:** Implicarea și participarea activă a studenților fac meseria de profesor mult mai interesantă. Abilitatea de a aduce noi informații și descoperiri în domeniu la cursuri și tutoriale devine o realitate în cadrul ICS. Această platformă poate aduce contribuții pentru cercetarea derulată de profesor și poate introduce studenții în domeniul cercetării și în comunitatea academică mult mai devreme în decursul procesului lor de învățare.
- **Dezvoltare Profesională a Comunității Academice:** ICS poate oferi un nivel mult mai ridicat al dezvoltării profesionale cu privire la dezvoltarea cunoștințelor, aptitudinilor și competențelor relevante atât pentru dezvoltarea personală, cât și pentru avansarea în carieră. De asemenea, acesta crește flexibilitatea profesorilor în proiectarea unor noi metode de desfășurare a unui curs sau a unei componente a unui program și în aplicarea a noi modalități de predare sau cercetare.

II.4 BENEFICII GENERALE ALE ICS

Atât personalul didactic cât și studenții sunt interesați și beneficiază de pe urma ICS. Acest fapt conduce la interacțiuni între părți și beneficii pentru organizațiile lor reprezentative. Mai jos sunt prezentate aceste beneficii:

- **Îmbunătățirea calității:** Orice creștere a calității, atât a condițiilor de lucru, cât și a experienței academice a studenților este binevenită atât pentru uniunile de profesori cât și pentru organizațiile studențești.
- **Statutul Profesiei de Dascăl:** Dată fiind tendința instituțiilor de învățământ superior de a se concentra pe cercetare, statutul profesiei de dascăl poate fi îmbunătățit prin adoptarea abordării ICS. Acesta ține cont de inovare și permite profesorilor să-și desfășoare cursurile în maniera în care doresc, acordând în același timp studenților flexibilitatea de a se dezvolta în felul ales de ei înșiși.
- **Reprezentare Crescută în Structurile de Conducere:** Dat fiind faptul că ICS necesită un nivel ridicat de cooperare între toate nivelele instituționale, acesta anticipează faptul că ierarhia în instituțiile de învățământ superior este destul de netedă. Prin urmare, ICS favorizează o abordare mult mai concentrată pe cooperare între instituții, permițând o reprezentare mai mare atât a studenților, cât și a personalului didactic în cadrul structurilor de conducere relevante.

ICS aduce beneficii atât instituțiilor în care este aplicat, cât și societății, ce beneficiază în mod direct de absolvenți inovativi, cu gândire critică și reflexivă și care sunt capabili să conducă la dezvoltarea societății. Mai jos sunt expuse aceste beneficii:

- **Indici mai buni de Retenție în Învățământul Superior:** Acolo unde instituțiile utilizează abordarea ICS, există o tendință scăzută a studenților de a-și abandona studiile. Acest fapt s-ar putea datora flexibilității din cadrul unor asemenea cursuri dar și faptului că prin ICS studenții se implică în studiile lor mai mult decât prin metodele de instruire tradiționale. Într-adevăr, studenții se simt apreciați mai mult atunci când învață în mediul ICS pentru că le este acordată o mare importanță nevoilor lor de învățare. Într-un climat de „masificare”, formalism și anonim al învățământului superior, acest concept nu poate fi decât binevenit.
- **Atragerea Studenților:** Acolo unde nevoile de învățare ale studenților sunt luate cu atenție în considerare, predarea va fi privită ca un proces de o calitate ridicată. Împlinirea așteptărilor studenților și administrarea acestora este de o mare importanță. Mai mult decât atât, numeroase aspecte ale ICS pot fi implementate fără măsuri costisitoare și pot face mai atractive instituțiile care aplică această abordare, atrăgând potențiali studenți și de asemenea ajutând la creșterea mobilității în regiunea în care se află instituția, astfel aducând beneficii și dezvoltării societății.
- **Un Proces Continuu de Îmbunătățire:** Abilitatea instituțiilor de a-și evalua programele de studii precum și experiența academică a studentului ca întreg atrage după sine pregătirea unor absolvenți mai buni. Beneficiul principal pentru societate este acela că astfel de absolvenți sunt mai analitici și cetățeni mai buni ca rezultat al dezvoltării abilității de a gândi pentru ei înșiși pe parcursul studiilor în învățământul superior.
- **Dezvoltarea unei Culturi de Învățare pe Tot Parcursul Vieții (Lifelong Learning Culture):** Studenții care au experimentat ICS vor învăța mai multe lecții singuri și vor fi mai înclinați spre a gândi mai practic și mai logic, având abilitatea de a aborda toate tipurile de probleme încă de la momentul apariției lor, transformându-le într-o experiență de învățare. ICS poate dezvolta aptitudinile absolvenților pentru învățare pe tot parcursul vieții (LLC), determinându-i să fie mai eficienți la locul lor de muncă și permițându-le să aducă valoroase contribuții societății în care trăiesc.

ȘIII. LISTA DE VERIFICARE A CONCEPTULUI ICS

Acest capitol al toolkit-ului furnizează o listă de indicatori necesari în ceea ce privește implementarea cu succes a abordării ICS:

- ☒ Dacă cineva descoperă că în instituția din care provine niciunul sau doar foarte puține elemente menționate mai jos sunt prezente atunci capitolele următoare vor fi utile în a ajuta la identificarea manierei în care ICS se poate aplica. Capitolul 4, în special are în vedere cum se poate produce schimbarea pentru a trece către aplicarea abordării ICS.
- ☒ Dacă, dimpotrivă, multe elemente menționate mai jos sunt prezente în instituția de proveniență, acesta este un indiciu că instituția este pe drumul cel bun, dar ar fi util să se consulte și capitolele următoare, deoarece ICS, prin natura sa, ajută la o descoperire continuă de noi modalități de îmbunătățire a metodelor aplicabile în prezent.

I. Consultare cu Studenții		[Bifați acolo unde corespunde]	Da	Nu
1.1	Există proceduri funcționale și transparente prin care studenții să poată da feedback asupra calității procesului educațional?			
1.2	Sunt studenții consultați asupra conținutului curriculumului?			
1.3	Sunt studenții consultați asupra metodelor utilizate pentru predare și evaluare?			
1.4	Sunt studenții implicați în revizuirile periodice ale calității programelor de studiu?			
1.5	Sunt studenții implicați în calitate de membri cu drepturi depline și egale în comisiile în care se discută subiecte ce implică studentul la toate nivelele (ex. departament, facultate, universitate etc.)?			
1.6	Există proceduri funcționale directe și clare pentru studenți pentru a face apel în cazul deciziilor cu privire la progresul și realizările lor academice?			
2. SECT (Sistemul European de Credite Transferabile) și Rezultatele Învățării		[Bifați acolo unde corespunde]	Da	Nu
2.1	Sunt studenții consultați atunci când sunt stabilite rezultatele învățării?			
2.2	Sunt luate în considerare nevoile studenților și diversitatea grupului de studenți relevant atunci când sunt stabilite rezultatele învățării?			
2.3	Sunt studenții informați asupra rezultatelor învățării avute în vedere înainte ca ei să înceapă o materie sau o componentă de program?			
2.4	Sunt utilizate creditele SECT în corelație cu rezultatele învățării definite?			
2.5	Sunt transferabile creditele între materii și instituții?			
2.6	Sunt creditele măsurate pe baza volumului de muncă al studentului, independent de orele de contact?			
2.7	Primesc studenții credite pentru activități care îi ajută să obțină rezultatele așteptate ale învățării dacă acestea sunt desfășurate în afara instituției?			
2.8	Își raportează instituția dumneavoastră calificările la un Cadru de Calificări?			
3. Asigurarea Calității		[Bifați acolo unde corespunde]	Da	Nu
3.1	Sunt consultați atât studenții cât și personalul didactic în timpul procesului instituțional de asigurare a calității?			
3.2	Sunt implicați atât reprezentanții studenților, cât și cei ai profesorilor ca membri egali, cu drepturi depline în discuțiile privind evaluarea procesului de asigurare a calității la nivel instituțional?			
3.3	Analiza asigurării calității și liniile directoare ale acestui proces din cadrul instituției iau în considerare elementele de ansamblu ale predării și învățării?			
3.4	Analizarea calității unui program de studiu ia în considerare utilizarea ulterioară a rezultatelor învățării?			
3.5	Analizarea calității unui program de studiu ia în considerare metodele de evaluare utilizate?			

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

3.6	Evaluările externe de asigurare a calității se referă la procesele de predare și de învățare?		
4. Mobilitate, Recunoaștere și Învățarea Anterioară [Bifați acolo unde corespunde]		Da	Nu
4.1	Sunt recunoscute de către instituția dumneavoastră, în cadrul diverselor programe de mobilitate, cursurile conduse de studenți în alte instituții?		
4.2	Beneficiază studenții veniți prin programe de mobilitate în instituția dumneavoastră de sprijin pentru a reuși să se adapteze mediului nou din punct de vedere cultural și lingvistic?		
4.3	Sunt discutate și diseminate la nivel instituțional exemplele de bună practică în procesul de predare-învățare cu care personalul mobil intră în contact?		
4.4	Este recunoscută de către instituția dumneavoastră învățarea anterioară (în medii non-formale de învățare) în scopul accesului la programele educaționale?		
4.5	Este accesibil procesul de recunoaștere a învățării anterioare?		
4.6	Poate fi realizată recunoașterea învățării anterioare fără costuri semnificative sau birocrație?		
5. Dimensiunea Socială [Bifați acolo unde corespunde]		Da	Nu
5.1	Există măsuri speciale de sprijin pentru a ajuta studenții ce provin din medii dezavantajate?		
5.2	Sunt destul de flexibile căile de învățare astfel încât să permită combinarea muncii, a vieții de familie și a studiilor?		
6. Metode de predare și învățare [Bifați acolo unde corespunde]		Da	Nu
6.1	Utilizează instituția dumneavoastră evaluarea și învățarea de tip „peer” (prin intermediul celor de statut egal)?		
6.2	Are instituția dumneavoastră programe pentru care utilizează învățarea prin aplicare practică?		
6.3	Este utilizat în cadrul instituției dumneavoastră lucrul în echipă în procesul de învățare?		
6.4	Sunt acceptate și recunoscute activitățile extra-curriculare ale studenților ca o parte esențială a experienței de învățare?		
6.5	Este dezvoltarea unor aptitudini transferabile de către studenți unul dintre obiectivele procesului de învățare în instituția dvs.?		
7. Metode de evaluare a studenților [Bifați acolo unde corespunde]		Da	Nu
7.1	Sunt obiectivele procesului de învățare stabilite împreună de către profesori și studenți?		
7.2	Sunt autoevaluarea și metoda de evaluare reciprocă utilizate în procesul de evaluare a studentului?		
7.3	Sunt utilizate proiectele în procesul de evaluare a studenților?		
7.4	Sunt utilizate în procesul de evaluare a studenților simulările unor sarcini și situații reale aplicabile în viața de zi cu zi?		
8. Mediul de învățare [Bifați acolo unde corespunde]		Da	Nu
8.1	Au studenții acces la facilități de cercetare și studiu atât în interiorul cât și în exteriorul campusului?		
8.2	Este tehnologia informației utilizată în cadrul procesului de învățare?		
8.3	Există colaborare între bibliotecari și profesori pentru a îmbunătăți experiența de învățare a studenților?		
8.4	Contribuie instituția dumneavoastră la promovarea unei culturi a ICS la nivel național/regional?		
9. Dezvoltarea Academică Profesională [Bifați acolo unde corespunde]		Da	Nu
9.1	Are instituția dumneavoastră linii directe pentru procesul de predare și învățare?		
9.2	Are instituția dumneavoastră un program constant de dezvoltare profesională pentru personalul didactic?		

9.3	<i>Dacă da, include acest program o discuție constructivă asupra aplicării metodelor de predare?</i>		
9.4	<i>Acest program utilizează o abordare a ICS pentru furnizarea de training-uri asupra folosirii metodelor de predare inovative și a dezvoltării curriculei centrate pe student?</i>		

ȘIV. SCHIMBAREA MENTALITĂȚII

IV.1 INTRODUCERE

Atunci când niciunul sau doar câteva dintre elementele listate în lista de verificare de mai sus sunt prezente într-o instituție de învățământ superior, ar trebui să fie inițiat un proces de schimbare pentru a direcționa instituția sau sistemul de învățământ superior către aplicarea abordării ICS. Pentru ca schimbarea să aibă loc într-o instituție de învățământ superior, este nevoie de o strategie ce are drept scop convingerea celorlalți și cooperarea cu aceștia. Colegialitatea este o valoare principală în învățământul superior. O strategie bazată pe constrângere și putere nu numai că va eșua, dar va conduce la împotriviri energice. Strategiile ar trebui să se bazeze întotdeauna pe valori precum libertatea academică și profesionalismul dacă vizează atingerea unor rezultate palpabile. Prin urmare, provocarea este de a forma o coaliție cu aceia care doresc să facă o schimbare și de a-i convinge pe aceia care sunt sceptici. Mai jos sunt oferite îndrumări pentru elaborarea planurilor de reformă. Capitolul va aborda șase pași într-un ciclu de politici creative, începând cu planificarea și finalizând cu evaluarea procesului de schimbare, cu scopul implementării reformelor direcționate către aplicarea cu succes a abordării ICS.

IV.2 CICLUL DE POLITICII

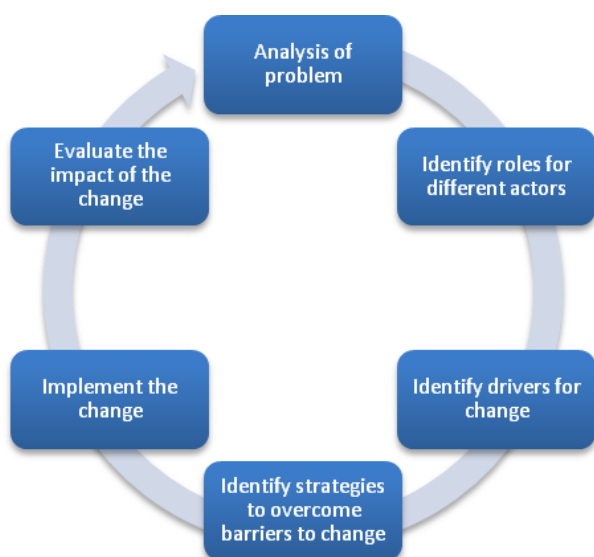
Există multe dezbateri în domeniul politicilor din învățământul superior dacă schimbarea este mai eficientă într-o manieră *de sus în jos* (top-down) sau *de jos în sus* (bottom-up). Există argumente puternice de ambele părți ale dezbaterii. Susținătorii abordării *de sus în jos* sunt de părere că liderii aleși în mod democratic în învățământul superior ar trebui să controleze resursele pentru implementarea unei politici coerente la toate nivelele din sistemul de învățământ superior. Metodele top-down precum legile, regulamentele, decretele ministeriale, misiunile instituționale și agende de reformă pot garanta consecvența în cadrul unui sistem de învățământ superior dat. Susținătorii abordării bottom-up argumentează că nicio schimbare nu este finalizată dacă nu este susținută de aceia care vor realiza predarea propriu-zisă, procesul fiind mai eficient dacă inițiativele pornesc de la aceștia și sunt răspândite prin mijloacele unui proces de inspirație și împărtășire a celor mai bune practici.

În încercarea de a determina schimbarea să conducă spre adoptarea ICS, este recomandată o abordare pragmatică și asumarea unui mod repetitiv de elaborare a acestor politici. Într-o viziune pragmatică, atât nivelul de sus (de conducere), cât și cel de jos (de executare) au roluri diferite și niciunul nu trebuie accentuat în mod excesiv. Liderii din învățământul superior sunt importanți deoarece au acces la resurse materiale și la resurse umane și o foarte bună imagine de ansamblu asupra sistemului. Pe de altă parte, nivelele joase au expertiză practică (de teren). Ele au, de asemenea, idei inovatoare și asigură motivația necesară pentru implementarea oricărei politici date. Un ciclu bun de politici asigură un rol pentru ambele nivele și urmărește să le permită și să le faciliteze lucrul împreună.

Ciclul de politici admite faptul că politicile sunt realizate în pași repetitivi ce nu pot fi planificați în întregime de la început. Prezentăți sub forma unui model, acești pași ar apărea după cum urmează:

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

Ciclul politicilor în șase pași

Analiza problemei

Identificarea rolurilor pentru diferiți actori

Identificarea mecanismelor schimbării

Identificarea strategiilor de depășire a barierelor schimbării

Implementarea schimbării

Evaluarea impactului schimbării

În paragrafele următoare, cei șase pași la care ne-am referit mai sus sunt descriși pe rând, unul câte unul, pentru a furniza câteva idei despre etapele necesare pentru ca schimbarea să aibă loc.

IV.3 PASUL UNU: ANALIZA PROBLEMEI

Multe strategii eșuează la nivelul de bază, deoarece reformatorii nu știu cu adevărat ce anume vor să schimbe. Primul pas trebuie să fie întotdeauna o analiză completă a situației prezente și o cartografiere a problemei existente. Deși măsura și detaliile în care „cartografierea” poate fi făcută diferă de la o situație la alta, este utilă o gândire clară ce analizează care este problema principală și dacă modul în care este privită problema este împărtășit cu colegii și cu alți actori implicați într-o comunitate de învățământ superior dată. Chiar dacă este clar că nu totul poate fi planificat, ar trebui stabilite rezultatele vizate într-o manieră clară și un grafic al timpului necesar pentru a realiza schimbarea avută în vedere.

Puteți, de asemenea, să încercați să puneți un număr de întrebări:

- Câte articole din lista de verificare de mai sus sunt prezente?
- Cum definiți ICS?
- În ce manieră nu este centrat pe student mediul dumneavoastră de învățământ superior?
- Ce s-a făcut deja pentru a rezolva problema?
- În ce măsură aceste încercări au avut succes sau de ce nu au avut succes?
- Cine și ce trebuie să se schimbe?
- Ce competențe și resurse sunt necesare pentru rezolvarea problemei?

Un instrument util în această primă etapă este analiza **SWOT**, incluzând o listă cu:

- Puncte tari
- Puncte slabe
- Oportunități
- Amenințări

ale situației actuale, ca o bază pentru schimbarea ei.

Analizarea problemei este foarte mult legată de meditația asupra soluțiilor. Astfel, acest stadiu include gândirea unor soluții și strategii creative care să se adreseze problemei într-un mod proactiv. Pentru a preveni blocarea în soluții simple, cel mai bine este să fie generate cât mai multe idei diferite care să trateze problema și să fie comparate una față de cealaltă numai după ce au fost stabilite câteva posibilități de acțiune. Acest lucru nu va împiedica creativitatea în dezvoltarea soluțiilor. Etapa aceasta este deosebit de importantă pentru ICS deoarece

este un concept foarte vast. Soluțiile pot include considerații legate de pedagogie, participarea studentului sau subiecte sociale mai ample legate de viața studentului.

Într-un stadiu timpuriu, este important să fim conștienți că tendința actuală în elaborarea politicilor este *politica bazată pe probe* - **evidence-based-policy**. Pe scurt, aceasta înseamnă că argumentele și ideile trebuie să fie susținute prin analiza științifică a politicilor întreprinse. Aceasta este din cauză că cei ce elaborează politicile preferă să aibă la dispoziție literatură academică ce abordează problemele discutate și soluțiile „încercate și testate” pentru aceste probleme. Deși această metodă ar putea înăbuși creativitatea în identificarea soluțiilor, este relevant să se ia în considerare faptul că publicul este probabil de sorginte academică și că va judeca într-un mod științific argumentele prezentate. Pentru a îmbunătăți baza științifică a unor asemenea argumente, următoarele surse și jurnale se pot dovedi utile pentru a fi consultate:

- Jurnalul *Învățarea Activă în Învățământul Superior*;
- Jurnalul *Învățământului Superior*;
- Jurnalul *Internațional al Dezvoltării Academice*;
- Jurnalul *Predarea în Învățământul Superior*;
- *Erudiția Reinterpretată. Priorități ale Profesoratului* (Boyer, 1990); și
- *Învățământul Centrat pe Student. O privire asupra Teoriei și Practicii* (EI, ESU, 2010).

IV.4 PASUL DOI: IDENTIFICAREA ROLURILOR PENTRU DIFERIȚII ACTORI

După concluzionarea că schimbarea este cu adevărat necesară, este imperativ să fie identificate și celelalte persoane care doresc aceeași schimbare. Adeseori schimbarea este inițiată de către o „coalitie a doritorilor” sau de un grup mic al acelor care sunt de acord în legătură cu problema și sprijină nevoia de schimbare.

Pentru a face învățământul superior mult mai centrat pe student, este util să se creeze legătura cu lectorii, asociațiile profesionale și organizațiile studențești care pot susține proiectul de schimbare și pot crește importanța acestuia. Pot fi făcute mai multe considerații cu privire la alegerea unor asemenea parteneri eficienți. Acestea includ:

- Tipul de *sprijin* pe care aceștia îl pot furniza (*moral, financiar, de expertiză, timp, influență*);
- Tipul de *relație* existentă cu aceștia (de încredere, personală, ierarhică);
- Tipul de *rezistență* pe care implicarea lor este probabil să o anticipeze (având în vedere că implicarea de obicei conduce spre participare în loc de opoziție);
- *Legitimitatea* pe care ei o aduc reformelor (pornind de la premiza că un parteneriat construit în mod inteligent este mult mai convingător).

Mai jos este o listă cu diferiții actori care ar putea fi implicați într-un asemenea proces al schimbării și interesele pe care aceștia le-ar putea avea:

- **Organizațiile Studențești:** Deloc surprinzător, studenții sunt adesea cei mai mari susținători ai abordării ICS. Sondajul comun al ESU-EI (2010) desfășurat în timpul etapelor inițiale ale Proiectului T4SCL arată că atitudinile organizațiilor studențești sunt pozitive în legătură cu această idee. În general, prioritatea lor este de a promova ideea ca o problemă de natură politică, argumentând în favoarea unui mediu care să sprijine mai mult învățarea. În multe cazuri, organizațiile studențești sunt de asemenea gata să dezvolte proiecte în instituții, să identifice reprezentanți experimentați ai studenților pentru lucrul în cadrul proiectului sau pentru evaluarea proceselor de învățare la nivel instituțional sau la nivelul facultății. În unele situații, organizațiile studențești s-ar putea concentra pe subiecte non-academice. De aceea, ar fi de folos să fie identificate cât mai clar beneficiile vaste ale abordării ICS.
- **Sindicatele Profesorilor din Învățământul Superior:** În mod similar organizațiilor studențești, sindicatele profesorilor sunt preocupate de subiecte profesionale cum ar fi predarea și cercetarea, precum și de subiecte sindicale mai tradiționale cum ar fi condițiile de lucru ale personalului didactic din învățământul superior. Ele pot furniza profesori și cercetători cu experiență și o verificare a contextului și a condițiilor necesare pentru

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

ca schimbarea să fie implementată. Sindicatele profesorilor sunt aliați importanți, deoarece profesorii sunt adesea priviți ca având o atitudine negativă față de abordarea ICS. Dacă implicarea lor se face într-o etapă timpurie, entuziasmul pentru schimbare poate să crească pe baze solide.

- **Congresele Rectorilor sau Asociații ale Instituțiilor de Învățământ Superior:** Modernizarea învățământului superior și a predării este o prioritate clară pentru cele mai multe asociații ale instituțiilor de învățământ superior. Deși adesea preocupate de subiecte precum cercetarea și finanțarea, aceste organizații pot fi foarte importante pentru implementarea cu succes a schimbării. Acestea influențează în mod activ prioritățile sistemului de învățământ superior, furnizează resurse și au rețele de gânditori influenți în învățământul superior. Prin mobilizarea unora dintre aceste resurse, un proiect de schimbare poate fi dezvoltat prin intermediul unei vizibilități sporite și a unor resurse mai bune. Atunci când sunt angrenate aceste asociații, este important să fim conștienți că acestea necesită un plan și o viziune a problemei clare înainte de a se angaja în proiectul de schimbare.
- **Liderii Instituțiilor de Învățământ Superior:** Similar cu organizațiile lor umbrelă, liderii instituțiilor individuale pot furniza resurse și expertiză și pot influența priorități. De obicei există structuri distincte în interiorul instituțiilor care tratează problemele educaționale, cum ar fi pro-rectorul pentru probleme academice, o unitate de asigurare a calității sau o unitate de dezvoltare profesională. În instituțiile mai descentralizate, acestea există la nivelul facultății sau la nivel de departament. Aceste structuri nu sunt ușor de mobilizat, deoarece au de-a face cu multe inițiative în același timp și de celemai multe ori se schimbă destul de încet. Dispunerea de un plan clar și o bază științifică pentru argumentare va ajuta pentru a-i implica în proiectul de schimbare.
- **Organizațiile Angajatorilor:** Organizațiile de afaceri joacă un rol din ce în ce mai important în guvernarea învățământului superior. Deși cunoștințele lor în domeniul învățământului superior nu sunt de obicei foarte vaste, aceștia cunosc destul de bine problemele procesului de angajare a absolvenților. De aceea, ei sunt în general în favoarea unei abordări centrate mai mult pe student care vizează independența personală și învățarea mai eficientă. Ei pot furniza expertiză pe subiecte legate de angajare, precum și resurse pentru proiecte de la care ei prevăd un rezultat avantajos.

Pont! Odată ce ați adunat în jurul mesei un număr de persoane, puteți folosi **Diagrama Responsabilităților** pentru a distribui sarcinile în mod eficient. Încercați să stabiliți cine este implicat în proiectul dumneavoastră și care este rolul fiecăruia în fiecare etapă sau activitate. Puteți atribui patru roluri diferite unei persoane în fiecare situație: *Responsabilitate (R); Aprobare sau Drept de Veto (A-V); Sprijin sau Consultare (S-C); sau Informare (I).*

Asigurați-vă că ați atribuit un rol fiecărei persoane pentru fiecare activitate!

Exemplu de Diagramă a Responsabilităților pentru un Proiect care Implică Patru Actori

Actor	Responsabilitate	Aprobare sau Veto	Sprijin sau Consultare	Informare
Organizația Studenților	R	V	.	.
Sindicatul Profesorilor	R	V	.	.
Congresul Rectorilor	.	A	C	.
Ministru	.	.	.	I

- **Media:** Este probabil ca presa să nu fie foarte interesată să scrie despre transformarea învățământului superior într-unul mai centrat pe student. Cu toate acestea, diferite surse media pot fi importante cu privire la imaginea publică a sistemului de învățământ superior. Prin publicarea unor selecții de fapte și exemple de probleme întâmpinate de către studenți în sistem, pot fi înaintate în mod public argumente pentru nevoia de a acorda mai multă atenție și de a atribui mai multe resurse pentru ICS.

- **Alte persoane:** Experți, studenți, colegi sau prieteni pot fi de folos în a implica mai multe persoane ca membri ai unei echipe pentru schimbare. Prin identificarea combinației celei mai potrivite de participanți, fiecare cu domeniul propriu de expertiză, poate fi înființată o echipă care este atât motivată, cât și capabilă să implementeze proiecte de schimbare care să conducă la implementarea abordării ICS. De exemplu, cercetătorii în educație care lucrează la ICS vor fi capabili să dea sfaturi tehnice bazate pe probe despre implementarea ICS într-o manieră potrivită profilului instituției în cauză.

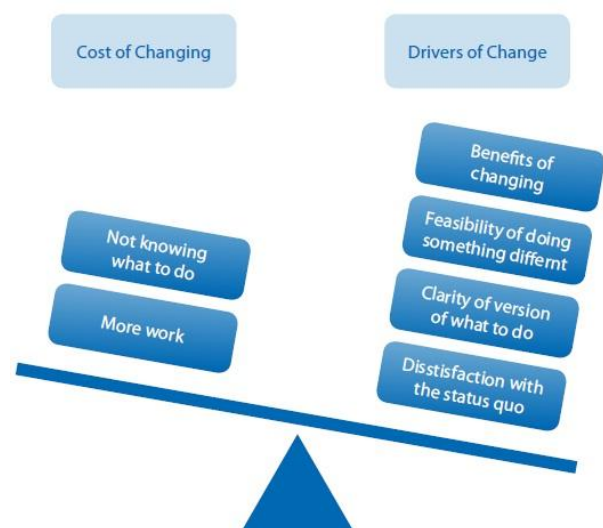
IV.5 PASUL TREI: IDENTIFICAREA MOTOARELOR SCHIMBĂRII

Pentru a convinge oamenii să se schimbe este important să știi ce anume îi motivează. De aceea, este necesar să se identifice „motoarele”, „catalizatorii” sau „stimulentele” pentru schimbare. O lecție despre reformă este că persoanele (la nivel individual) trebuie să vadă un beneficiu în schimbare. Acest beneficiu poate lua multiple forme (cum ar fi recompense monetare, îmbunătățiri calitative și motivații mai înalte) și trebuie identificat în mod explicit. Beneficiile trebuie să fie integrate în politici concrete și explicite pentru ca aceștia să devină vectori ai schimbării. Urmărind beneficiile ICS identificate mai sus în capitolul 2, posibili vectori ai schimbării pot fi:

- **Stimulente individuale:** Pentru profesori, predarea devine mai plăcută, interactivă și oferă recompense dacă este centrată pe student. Pentru studenți, învățarea devine mai interesantă dacă este interactivă;
- **Stimulente educaționale:** Predarea poate fi mai eficientă dacă implică învățarea constructivă. Studenții vor fi capabili să învețe mai bine într-un asemenea mediu, determinând timpul petrecut în învățământul superior să fie mai semnificativ;
- **Stimulente ale învățăturii:** Munca de cercetare poate fi integrată în predare, determinând o legătură mai apropiată cu activitățile de cercetare ale profesorului. Pentru studenți, legătura cu lumea academică și oportunitățile unei cariere academice se vor îmbunătăți de asemenea;
- **Stimulente economice:** Dacă academicienii își îmbunătățesc modul de a predă, poate fi posibil ca aceștia să avanseze în cariera lor profesională. Pentru studenți, învățământul de calitate mai înaltă poate deschide calea către locuri de muncă mai bune pe piața muncii.

Este posibil să se analizeze dacă oamenii sunt sau nu pregătiți să se schimbe. O versiune adaptată a *Formulei lui Gleicher* poate fi un instrument util. Formula se completează cu informații referitoare la actorii principali implicați într-o reformă dată și se evaluează dacă toți factorii cântăresc mai greu decât costurile unei asemenea schimbări. Dacă aceasta este situația, pregătirea pentru schimbare va fi pozitivă. În această formulă, factorii D, B, V și C pot fi influențați pentru a intensifica promptitudinea pentru schimbare.

Adeseori stimulentele pentru schimbare fac deja parte din cultura instituțiilor de învățământ superior. Menționarea rezultatelor academice, evoluția carierei academice sau formulele de evaluare a calității sunt numai câteva exemple ale instrumentelor utilizate de instituții pentru a influența comportamentul academicienilor. Este important să ne gândim cum anume aceste instrumente existente se leagă de sau lucrează împotriva scopurilor planificate ale proiectului de schimbare.

$$R = (D \times B \times V \times F) > C$$

Unde:

R reprezintă Disponibilitatea de schimbare (Readiness for change)

D reprezintă Disatisfacția în legătură cu situația curentă

B reprezintă Beneficiile schimbării pentru actorii implicați

V este claritatea Viziunii a ceea ce este posibil a se realiza

F reprezintă Fezabilitatea pașilor de implementare a noilor idei

C reprezintă Costurile schimbării

IV.6 PASUL PATRU: STRATEGII PENTRU DEPĂȘIREA BARIERELOR SCHIMBĂRII

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

Barierile împotriva schimbării sunt de obicei diverse și pot include:

- Obstacole administrative;
- Existența altor priorități în învățământul superior;
- Lipsa sprijinului financiar;
- Sistem decizional prea centralizat (sau prea descentralizat);
- Înțelegerea greșită a conceptului;
- Atitudini negative față de concept;
- Înțelegerea diferită a viziunii pentru viitor.

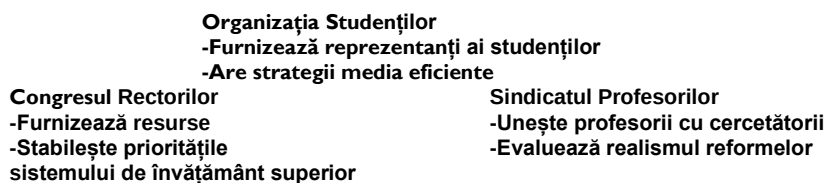
Identificarea barierelor schimbării este la fel de importantă ca și crearea stimulentei. Atitudinile negative față de schimbare sunt probabil cele mai problematice pentru reformă. Motivele pentru astfel de atitudini negative pot fi numeroase și pot include experiențe anterioare în care se solicita o schimbare în direcții diferite în același timp sau experiența unor încercări de schimbare eșuate. În orice caz, este necesară pregătirea pentru întâmpinarea mai multor atitudini negative.

Este util să identificăm diferite tipuri de atitudini negative față de proiectul de schimbare planificat, cum ar fi persoanele care dau un feedback constructiv, cele care sunt sceptice față de pragmatismul proiectului și cele care se opun în întregime oricărui plan de schimbare. Diferitele tipuri de rezistență pot fi abordate prin intermediul unor strategii diverse. Acestea pot include o mai bună informare a oamenilor, includerea lor în procesul de luare a deciziilor, încercarea de a construi competențe și încredere prin instruire sau încercarea de a-i convinge și a negocia cu ei pentru a răspunde mai direct nevoilor lor.

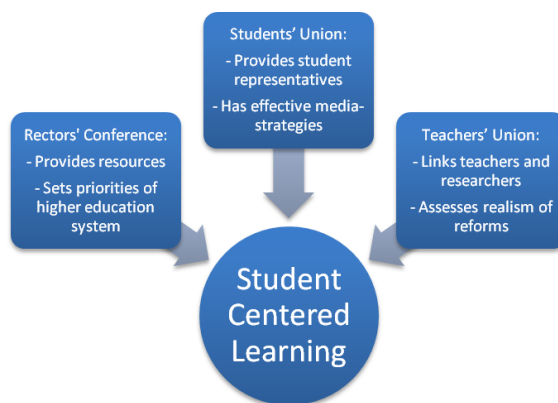
Opoziția față de schimbare se poate dovedi utilă dacă este mobilizată către un efect pozitiv. Dacă opoziția este tratată cu seriozitate, va fi utilă în expunerea aspectelor negative ale planului de schimbare, care apoi poate fi adaptat în mod corespunzător. În orice caz, este bine să se stabilească un plan pentru tipul de barieră ce pot apărea, precum și să se planifice cum ar putea fi tratate asemenea bariere ce apar în decursul dezvoltării proiectului.

Pont! O analiză a câmpului de forțe poate fi un instrument util în această etapă. Acesta este un instrument de discuție cu scopul identificării diferiților actori, enumerarea tuturor persoanelor și organizațiilor care ar putea avea o influență și cartografierea legăturilor și nivelelor lor de influență asupra situației.

Un exemplu de Analiză a Câmpului de Forțe, utilizând câțiva actori prezentați mai sus.

Învățământul centrat pe student

IV.7 PASUL CINCI: IMPLEMENTAREA SCHIMBĂRII

În această etapă, este imperativ să găsim și să utilizăm resursele pentru a trata problema. Nu este obiectivul acestui toolkit să prezinte idei de strângere de fonduri sau să dea sugestii generale asupra managementului de proiect. Cu toate acestea, există o bogată literatură pe aceste subiecte, unele titluri putând fi găsite în Capitolul X al acestui material, în care sunt enumerate surse de lectură suplimentară pe această temă. Există de asemenea multe manuale de politici care arată că planurile pot întâmpina o mulțime de dificultăți. Pe măsură ce proiectul de schimbare se dezvoltă, instrumentele de planificare menționate mai sus și mai jos pot fi utilizate pentru recalibrarea proiectului de schimbare atunci când este nevoie.

IV.8 PASUL ȘASE: EVALUAREA IMPACTULUI SCHIMBĂRII

Probabil nu este atât de ușor să evaluezi impactul unui proiect de schimbare. Simplitățile Indicatori cantitativi cum ar fi numărul persoanelor care simt impactul, numărul profesorilor instruiți sau numărul rezultatelor pozitive din formularele de evaluare ale studenților nu scot la iveală prea mult din adevărata schimbare în experiențele studenților. Mai mult, deoarece studenții probabil nu vor experimenta ambele situații de dinainte și de după implementarea proiectului de schimbare, studenții înșiși vor considera greu de judecat impactul schimbării după implementarea Pasului Cinci. Modelele de evaluare standard sunt, de aceea, probabil neadecvate pentru a vedea dacă schimbarea care a condus la implementarea abordării ICS a avut sau nu succes. Din fericire, practicile de asigurare a calității în învățământul superior furnizează câteva instrumente pentru a evalua impactul schimbării desfășurate.

Un model integrat de planificare și evaluare este așa-numitul Model *Planifică-Fă-Verifică-Acționează* (*Plan-Do-Check-Act* model) sau simplu Modelul *PDCA*. Ideea este că toate aceste etape sunt în mod explicit integrate în proiectul schimbării, permițând verificarea dacă ceea ce a fost planificat a fost cu adevărat realizat. În etapa „verificării” este important să încercăm să aflăm diferențele dintre ceea ce a fost planificat și rezultatele obținute. În etapa de „acțiune” este esențial să aflăm adevăratele motive pentru care rezultatele planificate nu s-au materializat și să încercăm introducerea schimbărilor potrivite în plan.

Este important să realizăm că membrii echipei responsabile de conducerea schimbării sunt în postura de a evalua ei înșiși impactul muncii lor. Aceasta se poate realiza prin mijloace de autoevaluare care încearcă să răspundă unui număr de întrebări. Acestea includ următoarele:

- Care au fost obiectivele proiectului de schimbare și metodele folosite în încercarea de a le atinge?
- Au fost aceste metode aplicate în mod consecvent?
- Au fost resursele pentru proiectul de schimbare adecvate și utilizate în mod responsabil?
- Și-au îndeplinit diferiții parteneri rolul în proiectul schimbării la un nivel corespunzător?
- Au fost diferitele bariere depășite cu succes?
- Au apărut efecte secundare negative ale proiectului schimbării?

În auto-evaluarea unui proiect de schimbare, membrii echipei ar putea încerca să clarifice experiențele proprii și opiniile despre proiect. După acest pas, se poate folosi un set de metode pentru a vedea dacă presupunerile despre eficacitatea proiectului au fost corecte, ca de exemplu chestionarea colegilor sau studenților care au fost afectați de proiect să judece auto-evaluarea echipei. În mod similar, organizațiile studențești, syndicatele profesorilor și alți actori menționați mai sus pot fi consultați asupra impactului proiectului schimbării. Aceste organizații au de obicei o vedere de ansamblu pe o perioadă îndelungată asupra sistemului și ar putea judeca mai amplu impactul acestuia. Cel mai important este să fie consultați aceia care sunt implicați în procesul de învățare deoarece ei vor fi mai bine plasați pentru a judeca centrarea pe student a sistemului.

§V. IMPLEMENTAREA DE CĂTRE PROFESORI

Vorbește cu mine ... și voi uita
Arată-mi ... și îmi voi aminti
Implică-mă ... și voi înțelege
Fă un pas înapoi ... și voi acționa
Confucius

V.1 INTRODUCERE

Învățământul este adesea prezentat într-o juxtapunere fie a învățământului centrat pe student, fie a învățământului centrat pe profesor. În realitatea practică situația este puțin mai complicată decât atât. O prezentare mai utilă a ICS este de a-l vedea ca o combinație a celor două tipuri de învățământ, care sunt prezentate ca oricare dintre capetele unui continuum, utilizând trei concepte folosite în mod obișnuit pentru a descrie ICS, după cum urmează:

Continuumul învățării

Învățare centrată pe profesor	↔	Învățare centrată pe student
Putere scăzută de alegere din partea studentului	↔	Putere mare de alegere a studentului
Pasivitatea studenților	↔	Activitatea studenților
Profesorul ca deținător al puterii	↔	Creșterea puterii studentului

Analizând modul în care acest lucru ar putea arăta în practică, merită să ne gândim în ce măsură sunt capabili să avanseze profesorii de tip continuum în abordarea lor individuală în cadrul barierelor contextuale ale situației date. Acest lucru include luarea în considerare a materiei/disciplinei lor, a mărimii sălii de curs, a infrastructurii instituționale și a tradițiilor instituționale, printre altele. Mai jos sunt câteva elemente de luat în considerare de către profesorii din învățământul superior în cadrul mediului clasei lor pentru a-i ajuta să se direcționeze către implementarea abordării ICS, în beneficiul experienței de învățare a studenților lor.

V.2 MOTIVAREA STUDENȚILOR ȘI CUNOȘTINȚELE PROFESORILOR DESPRE STUDENȚI

Care sunt mediile de proveniență ale studenților?
Ce știi ei deja?
Cum au învățat ei în trecut?
Ce i-a adus în clasa ta?
Care sunt interesele lor?
Care sunt aspirațiile lor?

În cadrul diferitelor roluri pe care ICS le prevede atât pentru profesori cât și pentru studenți, un factor-cheie în implementarea noii abordări a învățării este motivarea studenților. Implicarea mai mare din partea profesorilor față de studenți este elementul central în această abordare. Atunci când studenții sunt motivați să înțeleagă materialul care le este prezentat și să și-l asume, este mai probabil că aceștia vor adopta strategii care vor conduce către nivele de învățare mai profunde.

Iată câteva exemple de bună practică și idei pentru profesori de a dezvolta motivația studenților:

- Includerea studenților în procesul de creare a unor cursuri atractive;
- Expunerea studenților la anumite extreme ale disciplinei;
- Prezentarea către studenți a diferitelor cariere care ar putea să le fie disponibile după finalizarea studiilor;
- Conștientizarea studenților în legătură cu importanța muncii lor și contextul acesteia într-o situație aplicată, în care își demonstrează valoarea celorlalți;

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

- Folosirea cercetărilor proprii pentru a dezvolta experiența de învățare a studenților, prin interogări despre metodele utilizate și deschidere față de alternative;
- Invitarea reprezentanților societății cu expertiză și experiență privind un anumit domeniu de studiu sau invitarea unor alumni ca modele de urmat, legând experiențele practice și de învățare din profesia lor cu experiențele câștigate pe parcursul studiului lor.

Prin prezentarea experienței practice mai explicit, studenții, precum și profesorii vor fi capabili să lege teoria de experiențele practice și să împărtășească propriile cunoștințe și aptitudini.

În plus, există o legătură demonstrabilă între experiențele anterioare ale studenților și performanța lor în învățământ. Apelând la aceste informații, profesorii ar putea ajuta studenții mai ușor prin creșterea relevanței obiectului de studiu cu scopul de a crește și îmbogăți înțelegerea studenților. Experiențele anterioare influențează punctele de vedere ale studenților referitor la învățare, motivația de a învăța și modul în care ei abordează învățarea. Profesorii pot relaționa mai bine cu studenții (și vice-versa) dacă fiecare cunoaște câte ceva despre celălalt, despre cine sunt, experiențele lor anterioare și nivelul lor de înțelegere asupra subiectului sau temei de studiu.

Există căi variate prin care profesorii pot ajunge să cunoască aceste informații despre studenții lor. Câteva exemple sunt prezentate în continuare:

- *În grupuri mici:* Profesorii le pot cere studenților să se intervieveze unul pe celălalt, întrebându-i de ce au ales materia respectivă, ce speră să obțină de la aceasta și ce cunosc deja despre tema sau subiectul de studiu. Fiecare student poate apoi să prezinte persoana interviuată celorlalți studenți din clasă;
- *În grupuri mai mari:* Profesorul poate încerca să folosească grupuri mai mici pentru a rezuma pe scurt cunoștințele fiecărui grup despre subiect, prezentând acest lucru întregii clase.

V.3 ALEGEREA METODELOR DE PREDARE ȘI ÎNVĂȚARE

În ICS se pune accent pe aptitudini și competențe care demonstrează responsabilitatea pentru învățarea proprie a fiecăruia, independența și cooperarea, rezolvarea de probleme, înțelegerea și gândirea individuală. Există un număr de strategii folosite în instruire pentru a încuraja acest tip de învățare. Acestea includ:

- **Determinarea studenților să devină mai activi în dobândirea de cunoștințe și formarea de aptitudini:** Aceasta poate lua forma activităților din clasă, muncă de teren și utilizarea pachetelor informatice de învățare, printre altele;
- **Conștientizarea studenților în legătură cu ceea ce fac și a motivelor pentru care fac acest lucru:** Aceasta se poate realiza prin utilizarea unui istoric al învățării, prezentări analitice și altele similare;
- **Concentrarea pe interacțiune:** Cum ar fi utilizarea tutorialelor, grupurilor restrânse de discuții (Buzz groups) și a grupurilor mari de discuții;
- **Concentrarea pe aptitudini transferabile:** Privind dincolo de cerințele imediate ale cursurilor, spre alte beneficii pentru studenți utile pe viitor, în carierele lor și în viață.

Pont: Gândiți-vă la posibilitatea reducerii orelor de contact, astfel încât să puteți introduce formatul ICS acolo unde este posibil.

În sala de curs, implementarea practică a unei abordări a ICS poate include un număr de componente. Sunt prezentate câteva exemple:

- Învățarea bazată pe probleme (PBL);
- Lucrul în grup pentru un proiect;
- Învățarea activă centrată pe student;
- Învățarea bazată pe resurse;
- Utilizarea studiului de caz;

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

- Jocul de rol;
- Seminarii de clasă (workshopuri);
- Prezentări de grup;
- Utilizarea conferințelor web, în special în educația la distanță;
- Utilizarea unui istoric pentru studenți pentru înregistrarea experiențelor lor educaționale.

Indiferent de metoda utilizată, cel mai important lucru este să se asigure celui care învață un rol **ACTIV**.

Grupul mic de lucru, utilizat deseori în PBL, permite studenților să învețe cum să lucreze în echipă, în timpul acesta ei identificând și umplând golurile din cunoștințele lor proprii. Aceasta este o metodă eficientă de învățare deoarece activează cunoștințele anterioare, intensificând învățarea în mod special unde se aplică abordarea bazată pe probleme într-un context relevant (de exemplu cu studenții la medicină într-un spital).

Construind pe baza celor de mai sus, tabelul următor furnizează un exemplu de metode de predare a ICS. Acesta conține câteva idei pentru profesori atât pentru interiorul, cât și pentru exteriorul sălii de curs.

Ceea ce trebuie să aibă în vedere profesorii atunci când optează pentru o metodă de tip ICS de învățare în detrimentul alteia este publicul pe care îl au – grupurile de studenți cu care trebuie să lucreze. Nu toți studenții sunt motivați să învețe în același mod, astfel încât, în diferite cazuri, sunt necesare diferite stimulente sau o combinație a acestora.

In cadrul Formatului de curs	In afara Formatului de curs
- Grupuri Buzz (discuții în grupuri de câte doi) - Snowballing (transformarea grupurilor buzz în grupuri mai mari) - Cross-overs (amestecarea studenților în grupuri) - Utilizarea grupurilor de tip meditație (tutorial) - Mese rotunde (rând pe rând, fiecare student ia cuvântul) - Scrierea de reflecții asupra celor învățate (de durată de 3-4 minute) - Prezentări ale studenților - Prezentări poster - Joc de rol - Producerea de către studenți a unor diagrame de tip mind-maps (harta minții)	- Proiecte independente - Discuții de grup - Mentoring reciproc al altor studenți - Munca de echipă - Dezbatere - Vizite pe teren - Stagii de practică - Jurnale de reflecție, jurnale de bord pentru învățare - Învățarea asistată de computer - Scrierea de articole media - Dezvoltarea unui portofoliu

V.5 ALEGEREA METODELOR DE EVALUARE A STUDENȚILOR

Contractele de învățare sunt obiective stabilite de către student în funcție de lipsurile lor în procesul de învățare, care în schimb sunt negociate cu profesorul cu privire la ce anume să studieze și cum anume să fie evaluat.

Evaluarea studenților este unul dintre cele mai importante elemente ale învățământului superior. Rezultatele evaluării au un efect profund asupra viitoarelor cariere ale studenților. De aceea, este important ca evaluarea să fie făcută în mod profesionist de fiecare dată și să ia în considerare cunoștințele vaste care există în ceea ce privește procesul de testare și examinare.

În cadrul abordării ICS, apare un număr de dificultăți cu privire la conceptul evaluării studenților. Aceasta se întâmplă deoarece, de obicei, evaluarea compară studenții între ei, în acest fel subliniind mai degrabă competitivitatea decât îmbunătățirea la nivel personal. Acesta este în mod special cazul modelelor acumulative de evaluare a studenților, în care acordarea de puncte și note este accentuată în timp ce acordarea unui sfat și funcția învățării sunt sub-apreciate.

Metodele de evaluare a studenților trebuie să reflecte, să încurajeze și să răsplătească abordarea ICS. Profesorii trebuie să fie conștienți de orice discrepanță între ceea ce le cer studenților și ceea ce își doresc cu adevărat ca studenții să cunoască.

Acest lucru nu înseamnă că evaluarea studenților nu este în concordanță cu abordarea ICS. Mai degrabă ea trebuie să fie croită astfel încât să reflecte filozofia și obiectivele ICS. În ICS, în același mod în care metodologiile de predare utilizate trebuie să fie proiectate pentru a da un feedback studenților asupra procesului de învățare în vederea atingerii rezultatelor dorite ale procesului de învățare, cele mai bune forme de evaluare trebuie să fie aliniate cu obiectivele stabilite ale învățării. Astfel, trebuie să fie utilizate forme de evaluare care să demonstreze ce și cât a realizat studentul din obiectivele stabilite ale învățării. Altfel, studenții nu vor lua în serios asemenea obiective. În plus, studenții ar trebui să fie corect informați asupra strategiei de evaluare utilizate pentru programul lor, la ce examinări sau alte metode de evaluare vor fi supuși, ce se așteaptă de la ei și criteriile ce se vor aplica în evaluarea performanțelor lor.

Exemple de Bună Practică cu privire la Metode de Evaluare Compatibile cu Abordarea ICS includ:

- **Evaluarea Formativă:** Spre deosebire de evaluarea sumativă (prin acumulare), această metodă scoate în evidență nevoia de a da feedback studenților asupra cunoștințelor dobândite, astfel experiența acestora de învățare devenind mai autentică, subliniindu-le lipsurile și domeniile pe care le pot dezvolta. Aceasta poate lua mai multe forme, incluzând: jurnale, reviste, portofolii, evaluări reciproce (peer) sau auto-evaluări, contracte de învățare și negocierea evaluărilor, proiecte, grupuri de lucru, profiluri și identificarea unor aptitudini și competențe proprii.
- **Evaluarea Raportată la Criterii Prestabilite:** Aceasta evaluează studentul raportat la criteriile de învățare din cursul lor, spre deosebire de evaluarea bazată pe norme care compară studentul cu ceilalți studenți. Unul dintre beneficiile acestui tip de evaluare este acela că atât profesorii, cât și studenții pot vedea mai ușor unde studenții reușesc și unde nu reușesc. Aceasta poate fi de folos pentru îmbunătățirea cursului pentru viitorii studenți.
- Atât evaluările de tip „peer” cât și auto-evaluarea acordă responsabilitate studentului accentuând autonomia celui care învață. În stabilirea întrebărilor în orice formă de evaluare, se va pune accent pe *de ce* și pe *cum* mai degrabă decât pe alte informații.
- Pentru a evalua rezultatele învățării care nu sunt bazate pe memorarea de scurtă durată poate fi folosită o serie de metode de către profesorii care au obiective clare. Următorul tabel indică câteva exemple:

Evaluare	Exemple de Obiective	Evaluare	Exemple de Obiective
<i>Tema sau eseul pentru acasă</i>	- Pregătirea argumentelor și a analizei - Căutarea de informații relevante - Organizarea de prezentări eficiente - Integrarea unor idei sau teorii - Exprimarea unor idei într-o manieră corespunzătoare	<i>Activități de lucru la curs (evaluare continuă)</i>	- Menținerea motivației corespunzătoare - Participarea la cursuri - Dezvoltarea tehnicilor în conformitate cu obiectivele cursului - Susținerea interesului sau a energiei - Relaționare între diferite sarcini
<i>Examinarea cu cartea deschisă-Open-book</i>	- Extragerea informației și ideilor din surse - Referirea adecvată la material - Aplicarea informației la situații relevante - Amintirea ideilor și structurilor cheie	<i>Sarcini simulate</i>	- Demonstrarea atitudinilor potrivite - Interacțiunea cu ceilalți în aplicarea cunoștințelor sau a experiențelor - Analizarea sau sintetizarea ideilor - Manifestarea creativității sau imaginației
<i>Teme propuse de studenți</i>	- Arată cunoștințele legate de obiectivele cursului - Expunerea modului de înțelegere a structurii și materialelor cursului - Expunerea modului de înțelegere a subiectelor cheie	<i>Proiecte de grup</i>	- Cooperare - Beneficiul datorat situațiilor din viața reală - Evaluarea aptitudinilor personale - Integrarea cu alte puncte de vedere și modele
<i>Comunicarea orală</i>	- A face față la întrebări și argumente - Demonstrarea raționamentului de bază al declarațiilor/afirmațiilor sau ideilor	<i>Munca de proiect</i>	- Căutarea de informații - Raționament - Planificarea studiului în profunzimea

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

	- Interacțiunea cu ceilalți - Utilizarea limbajului general /tehnic în manieră corespunzătoare - Exprimarea fluentă a ideilor		- corespunzătoare - Organizarea informațiilor pentru obiective speciale - Prezentarea ideilor - Originalitate - Susține motivația potrivită
--	---	--	---

Metode de Evaluare Posibile și Obiectivele lor
Sursa: Universitatea din Adelaide, 2000

Alegerea este unul din termenii-cheie în abordarea ICS. În evaluare, alegerea este legată de criteriile și standardele folosite, judecățile care se emit și de către cine sunt emise aceste judecăți. Nu este ușor pentru profesori să furnizeze cu adevărat studenților autonomie și influență în procesul de luare a deciziei într-un domeniu cum este evaluarea, mai ales având în vedere maniera în care evaluarea a avut loc în mod tradițional. În continuare sunt câteva idei asupra modului în care se poate realiza acest lucru, în legătură cu două etape-cheie – atunci când este stabilită sarcina și după ce sarcina este finalizată.

Domenii pentru implicarea studenților atunci când sarcina este stabilită	Domenii pentru implicarea studenților după ce sarcina a fost finalizată
- Alegerea sarcinii de evaluare - Stabilirea sarcinii de evaluare - Discutarea criteriilor de evaluare - Stabilirea criteriilor de evaluare	- Efectuarea unor comentarii de auto-evaluare - Acordarea de feedback în evaluarea colegilor lor - Sugerarea notelor/punctelor pentru auto-evaluare - Negocierea notelor/punctelor pentru auto-evaluare - Acordarea notelor/punctelor pentru auto-evaluare - Acordarea notelor/punctelor pentru evaluarea de către colegi

Profesorii ar putea lua în considerare mutarea metodelor de evaluare ușor către centrarea pe continuumul student/profesor cu schimbări mici dar semnificative, de exemplu prin furnizarea posibilității unor subiecte pentru eseu sau a unor întrebări de examen la alegere ca punct de pornire realizabil. Este important să ne amintim că *atât timp cât cei care învață sunt pregătiți corespunzător pentru evaluare, aceștia se vor adapta unor forme variate de utilizare.*

V.6 UTILIZAREA EVALUĂRII CURSULUI ÎN ICS

Î. Ce este Evaluarea Eficientă?

R. Asigurarea că prin cursul sau componenta de program se permite studenților obținerea rezultatelor așteptate ale învățării.

În ceea ce privește rezolvarea problemei calității experienței de învățare la nivelul cursului sau a componentei de program, întrebarea de bază la care trebuie răspuns în timpul evaluării este: *Asigură aceste programe dobândirea de către student a rezultatelor așteptate în urma cursului sau a componentei de program?*

Evaluarea cursului poate fi încadrată în două mari categorii (cf. Universitatea din Adelaide, 2000):

- **Evaluarea Rezultatului:** Aceasta examinează calitățile pe care programul le inspiră în studenți. În acest tip de evaluare, profesorii ar putea dori să descopere oricare dintre următoarele lucruri:
 - *Au dobândit studenții mei obiectivele cunoștințelor pe care le-am stabilit pentru ei?*
 - *Sunt ei mai buni în ceea ce privește gândirea critică decât erau la început?*
 - *Sunt ei mai buni în ceea ce privește stabilirea problemei și rezolvarea ei decât studenții din ani anteriori, pe care i-am învățat într-o manieră similară?*
- **Evaluarea Procesului:** Aceasta are în vedere ceea ce se întâmplă în timpul procesului de învățare/predare și examinează cursul în timpul derulării lui. Această evaluare depinde de ceea ce dorește profesorul să facă. Poate implica următoarele întrebări:

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

- *Am asigurat studenților mei mecanismele necesare (prin evaluare și structură) pentru a dezvolta propria lor învățare independentă?*
- *Activitățile pe care le-am oferit au reușit cu adevărat să îi determine pe studenți să se implice?*
- *Ar putea studenții să generalizeze cunoștințele lor despre subiect către aspecte din lumea non-academică?*
- *Am fost eu un comunicator eficient?*

Pont! În evaluarea pe bază de rezultat, sunt necesare măsuri de bază. De exemplu : pentru a descoperi dacă absolvenții au aptitudini mai bune pentru rezolvarea problemelor în viața lor post-universitară, profesorii ar trebui să cunoască nivelul aptitudinilor curente ale acestora pentru rezolvarea problemelor.

Pont! Încercați să nu evaluați prea mult dintr-odată. Este mai bine să evaluați câteva aspecte ale cursului, alese cu grijă și realizabile.

Este important pentru profesori să aleagă cea mai potrivită strategie de evaluare pentru fiecare dintre cursurile lor. Există un număr de surse de informare care pot fi disponibile pentru o evaluare. Acestea includ (cf. ibidem):

- **Studenți:** Pentru informare despre calitatea implementării și predării;
- **Observatori:** Pentru descrierea procesului la clasă;
- **Asociații Profesionale:** Pentru date comparative fixate prin standard agreeate;
- **Angajatori:** Pentru informare despre satisfacția față de aptitudinile absolvenților;
- **Materiale de Curs:** Pentru informare despre planurile de lecție și filozofii;
- **Absolvenți:** Pentru percepții privind relevanța cursului în domeniul muncii;
- **Rezultate privind Evaluarea:** Pentru informare dacă rezultatele așteptate ale învățării au fost obținute.

Sunt disponibile diferite metode pentru a colecta informații de la aceste surse, inclusiv chestionare, interviuri, jurnale, discuții, comentarii (ne/solicitate), observarea, secțiuni de feedback pe pagini web și rezultate ale studenților.

În mod deosebit, în evaluarea calității experienței de învățare, cei care învață pot fi rugați să își exprime opinia despre o varietate de probleme/subiecte, inclusiv:

- Prelegeri și profesori;
- Manuale utilizate;
- Sprijin tehnic disponibil;
- Volumul de muncă a studentului;
- Activități de învățare;
- Timp utilizat de cel care învață pentru diferite activități;
- Conținutul cursului și orice suprapuneri cu alte cursuri;
- Percepții cu privire la aptitudinile transferabile dobândite;
- Deschiderea către discuții pe durata cursului sau a componentei de program;
- Adecvarea măsurilor de evaluare folosite;
- Percepții cu privire la obținerea rezultatelor așteptate ale învățării.

Pont!

În timp ce chestionarele sunt de ajutor, ele nu sunt singurul mod de a obține un feedback de la student.

Întrebări simple adresate studenților sau discuții libere în clasă asupra conținutului cursului și metodelor s-ar putea dovedi a fi mai utile decât chestionarele.

Colectarea unui feedback de la studenți trebuie să aibă un scop clar – inclusiv o reacție la acest feedback și luarea lui în considerare ulterior.

V.7 UTILIZAREA TEHNOLOGIEI INFORMAȚIEI PENTRU DEZVOLTAREA ICS

Așa cum metodele de predare-învățare se dezvoltă de-a lungul timpului, așa se dezvoltă și modalitățile în care cunoștințele sunt împărtășite și instrumentele pe care le folosesc studenții pentru a învăța. Acest lucru este atestat de creșterea învățământului online și la distanță și utilizarea de zi cu zi a computerelor, Internetului și spațiilor interactive online în domeniul predării-învățării, precum și utilizarea sistemelor avansate de management al informației pe care un număr mare de instituții îl utilizează.

Pont! E important pentru profesori să fie capabili să împărtășească studenților nevoia unui echilibru în utilizarea resurselor de pe internet în afara sălii de clasă – ajutând studenții să identifice ierarhia dintre diferite resurse și utilizarea lor adecvată în procesul lor de învățare.

În aplicarea ICS, posibilele abordări ce presupun utilizarea tehnologiei informației includ:

- Utilizarea e-mail-ului (poșta electronică) care intensifică ICS ca un mediu mai degrabă activ decât pasiv, permițând o combinație între învățarea la distanță și cea în campus, într-un amestec flexibil și ajutând la construirea unui feedback al utilizatorului, monitorizării personalului și revizuirii cursului în procesul derulării acestuia;
- Utilizarea Internet-ului (wireless) în interiorul sălii de clasă care poate îmbunătăți colaborarea și comunicarea dintre colegi și profesori și fac ora de curs mai activă și mai interesantă;
- Utilizarea Internet-ului în afara sălii de clasă, permițând ca învățarea să aibă loc în spații în care nu se întâmplă în mod normal, extinzând informația în locuri în care nu este disponibilă de obicei, mărinnd perioada de învățat și diversificând locul de învățat. Aceasta ajută studenții să găsească informații dintr-o varietate de surse, să se adapteze la stilul lor personal de învățare și să susțină gândirea lor critică.

Infrastructura necesară pentru ca studenții să fie antrenați într-o formă de interacțiune cu profesorii, grupuri de lucru și bibliotecari, conducând la stăpânirea conținutului unui subiect, include toate formele de media, indiferent dacă e format digital, tipărit sau multimedia. Tehnologia informației poate, prin urmare, să fie de folos atât în interiorul sălii de clasă pentru a ajuta profesorii să creeze un mediu interactiv în sala de curs, precum și în afara clasei, pentru a intensifica procesele de învățare ale studenților și a completa ceea ce este învățat în sala de clasă. Acest lucru permite studenților să acceseze informații și să le analizeze în mod critic în timpul și în spațiul ales de ei. De asemenea, se poate dovedi o componentă extrem de folositoare pentru proiectarea programelor de dezvoltare profesională.

Pont! Este important ca profesorii să utilizeze instrumente IT în sala de clasă în așa fel încât să fie cu *adevărat interactive* și nu doar pasive. De exemplu, utilizarea prezentărilor Power Point poate risca să devină un instrument pasiv dacă nu este folosit în mod adecvat.

ȘVI. IMPLEMENTAREA DE CĂTRE INSTITUȚII

„Eu niciodată nu le predau elevilor mei. Eu doar încerc să le furnizez condițiile în care ei să poată învăța.”

Einstein

VI.1 INTRODUCERE

Conceptul ICS se extinde mult în afara clasei, fapt ce face pertinentă examinarea modului în care ICS poate fi implementat în practică în ceea ce privește o abordare instituțională mai largă, cu scopul de a crea medii de învățare puternice în sensul filozofic, pedagogic, practic, organizațional și al infrastructurii. În acest sens, rolul instituțiilor de învățământ superior este de a stimula abordarea ICS prin furnizarea mediului potrivit în care ICS să se poate dezvolta în timp. În implementarea ICS, principiile menționate în Capitolul I trebuie ținute minte. În mod deosebit, atât subiectivismul ICS, cât și diversitatea între instituții reprezintă elemente-cheie în a înțelege că nu există o soluție unică pentru a rezolva toate situațiile (*one-size-fits-all*) ca implementare a ICS, mai ales la nivel instituțional. O varietate de domenii sunt examinate mai jos în legătură cu ceea ce se poate face, mai mult decât ceea ce-ar trebui făcut pentru a se portretiza bunele practici în implementarea ICS. În mod deosebit, este important să reținem că, în timp ce noi am putea să nu fim deloc conștienți de orice practică a ICS în instituțiile noastre, aceasta nu înseamnă că ICS nu este prezent în munca zilnică a academicienilor.

VI.2 PROIECTAREA CURRICULEI ȘI UTILIZAREA REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII

Una din celulele de bază din orice instituție dată este proiectarea curriculei, precum un mecanism în jurul căruia este centrată misiunea de predare a fiecărei instituții. Proiectarea curriculei este în centrul atât al instituției de învățământ, cât și al metodelor prin care predarea poate avea loc pentru întărirea învățării. Este important să reținem că ICS încorporează ideea că studenții au de ales atât ce să studieze, cât și cum să studieze. Utilizarea creditelor (în Europa în principal prin Sistemul European de Credite Transferabile - ECTS – în zona învățământului superior european) și prin mijloace de divizare în module furnizează o structură instituțională care permite studenților un element de alegere privind ceea ce pot studia.

O practică tot mai utilizată în proiectarea cursului este aceea a stabilirii rezultatelor învățării centrate pe ceea ce studenții vor fi capabili să facă mai mult decât pe conținutul pe care îl acoperă profesorii. Această practică este un indiciu al deplasării curriculei către ICS, care ajută la mutarea atenției către cel care învață. Aceasta pune accentul pe proces și competențe, mai degrabă decât pe conținutul materiei.

Munca studenților trebuie să arate cât de bine trec studenții prin anumite procese cum ar fi critica materialelor citite, realizarea de modele, rezolvarea problemelor, scrisul în mod academic, aplicarea principiilor și gândirea asupra conceptelor.

O politică instituțională pentru identificarea, utilizarea și comunicarea rezultatelor învățării de către toți profesorii și pentru toate cursurile este benefică instituției deoarece ajută să se asigure că se pune accent pe nevoile studenților de-a lungul tuturor cursurilor în etape timpurii ale proiectării curriculei, astfel întărind în întregime misiunea de predare a instituției. În plus, este important ca rezultatele învățării să fie în mod specific evaluate și ca feedback-ul să fie furnizat studenților într-un mod care le arată importanța procesului de învățare la care aceștia participă.

Este util pentru instituții să stabilească o structură în care să fie scrise rezultatele învățării. O cale pentru a face acest lucru este aceea de stabilire a unui cadru de desfășurare în care cunoștințele, aptitudinile și competențele care trebuie să fie dobândite până la finele oricărui curs dat sunt explicate. În acest sens:

- „cunoștințe” se referă la conținutul subiectului, precum formulele matematice, reacții chimice, evenimente istorice, teorii, modele în existență etc.

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

- „aptitudini” se referă la abilități, precum aptitudini de intervievare, aptitudini de lideri de echipă etc.;
- „competențe” se referă la procesele de gândire implicate în aplicarea aptitudinilor precum: gândirea critică, ascultarea activă, o atitudine pro-activă față de învățare, respect pentru opinia celorlalți etc.

Rezultatele Învățării:

- Permit studenților să înțeleagă ce se așteaptă de la ei și ceea ce ei au realizat;
- Trebuie să definească materialele esențiale organizate în unități sau module;
- Ar trebui să definească totalitatea materialelor pe care cei care învață le vor cunoaște sau vor fi capabili să le efectueze prin finalizarea unității;
- Definesc ceea ce se poate evalua și prin ce mijloace.

Definirea Rezultatelor Învățării:

Redactarea rezultatelor învățării : ele ar trebui să fie *clare, pozitive, declarații de tip „se poate face”* și ar trebui:

- Să conțină un singur verb;
- Să conțină verbe care sunt active și care nu permit lipsa de precizie
- Să conțină verbe care sunt folosite să încurajeze înțelegerea profundă de către studenți. Acestea includ: *a reflecta, a face ipoteze, a relaționa, a argumenta, a teoretiza, a explica, a analiza.*

Numărul Rezultatelor Învățării ar trebui să fie limitat!

Formularea rezultatelor învățării este caracterizată de utilizarea verbelor active care exprimă cunoașterea, înțelegerea, aplicarea, analiza, sinteza, evaluarea și altele similare. Este important ca rezultatele învățării să fie definite într-un mod care descrie ceea ce studentul va fi capabil să facă și va ști ca rezultat al experiențelor sale, în același timp permițând ca procesul de învățare să fie evaluat. În conformitate cu Ghidul ECTS (Comisia Europeană, 2009) există două abordări cu privire la încorporarea evaluării în rezultatele învățării, acestea fiind:

- Prin definirea rezultatelor învățării ca praguri de referință, prezentând cerințele minime de trecere;
- Prin definirea rezultatelor învățării ca puncte de referință care descriu nivelul așteptat al realizărilor pentru cei care învață cu succes.

În concluzie, definirea rezultatelor învățării ar trebui însoțită mereu de criterii de evaluare clare și corespunzătoare pentru finalizarea cu succes a cursului sau a componentei de program, cu scopul de a stabili dacă studentul a acumulat cunoștințele, aptitudinile și competențele dorite. În plus, acestea ar trebui să indice în mod clar care dintre cele două abordări de mai sus este folosită.

Exemplul 1: Nivelul Anului Întâi/10 Unități de Credit în Chimia Biologică

La finalizarea cursului studentul va fi capabil să:

- Dea exemple de biocatalizări;
- Dea exemple de nomenclaturi chimice în structuri complicate;
- Identifice reacții organice în sistemele biochimice;
- Interpreteze mecanismele în polimerizarea naturală;
- Asocieze reactivitatea biologică cu structura.

Sursa: Prezentare de către George Francis

T4SCL Conferința de lansare, România, mai 2010

Exemplul 2: Curs similar, Nivelul Anului Doi

La finalizarea cursului studentul va fi capabil să:

- Aplice nomenclaturi chimice structurilor complicate;
- Clasifice reacțiile organice în sistemele biochimice;
- Distingă mecanisme în polimerizarea naturală;
- Deducă reactivitatea biologică din structură.

Notă: Schimbarea în utilizarea verbelor indică faptul că creditele cursului anului doi de studiu corespund unor rezultate mai avansate decât cursul anului întâi de studiu.

Sursa: Prezentarea de către George Francis

T4SCL Conferința de Lansare, România, mai 2010

VI.3 EVALUAREA INTERNĂ A CALITĂȚII PROGRAMELOR ALE PRACTICILOR DE EVALUARE

În cadrul evaluării calității programelor interne, la nivel de sistem, instituția are nevoie să se asigure de faptul că se pune *un accent puternic pe calitatea practicilor de evaluare*, acordând importanță rezultatelor învățării obținute de către student, atunci când sunt comparate cu rezultatele de învățare planificate, așa cum au fost definite în etapa din planul curricular. În timp ce alegerea metodelor de evaluare a studentului este o componentă-cheie a considerațiilor ce trebuie făcute de către profesor în aplicarea abordării ICS, așa cum s-a arătat mai sus, acesta este, de asemenea, un aspect principal al rezultatelor învățării proiectate pentru un curs dat sau pentru o componentă de program.

Studentii ar trebui să fie evaluați prin utilizarea criteriilor publicate, regulamentelor și procedurilor aplicate în mod consecvent.

ESG

La nivel instituțional, în vederea nevoii de a interconecta rezultatele învățării și evaluarea, este util să avem în atenție următoarele considerații:

- Evaluarea trebuie să vizeze prezentarea dobândirii rezultatelor specifice ale învățării;
- Evaluarea ar trebui să fie aibă loc într-un cadru holistic care nu omită dobândirea altor rezultate față de cele explicite;
- Evaluarea ar trebui să fie proiectată astfel încât să asigure realizarea legăturilor corespunzătoare între evaluarea din cadrul unui curs sau unei componente de program și rezultatele învățării vizate de program în plan general;
- Accentul trebuie pus pe utilizarea cu atenție a metodelor de evaluare, în mod deosebit în privința validității și încrederii lor.

Standardele și Liniile Directoare pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior (ESG) (ENQA, 2005) adoptate de către Miniștrii responsabili cu Învățământul Superior sub egida Procesului Bologna în 2005 sunt foarte explicite în privința nevoii de proceduri făcute publice și care ar trebui aplicate în mod sistematic.

ESG (Standardul I.3) este util în sprijinirea eforturilor depuse de instituții pentru a asigura calitatea proceselor lor de evaluare. În acest sens, ESG se referă la nevoia ca procedurile de evaluare ale studenților :

- Să fie proiectate pentru a măsura realizarea rezultatelor planificate ale învățării și a altor obiective ale programului;
- Să fie corespunzătoare scopului lor, indiferent dacă este evaluare formativă, sumativă sau de diagnostic.
- Să aibă criterii de notare clare și făcute publice;
- Să fie susținute de către persoane care înțeleg rolul evaluării pe parcursul evoluției studenților către acumularea cunoștințelor și a aptitudinilor asociate cu calificarea avută în vedere;
- Unde este posibil, să nu se bazeze pe judecățile unor examinatori individuali;
- Să ia în considerare toate consecințele posibile ale regulamentelor de examinare;
- Să fie supuse unor regulamente clare care să acopere situații în care studenții absentează, sunt bolnavi, sau se află în alte circumstanțe care îi pot scuza/justifica;
- Să se desfășoare în siguranță în concordanță cu procedurile stabilite ale universității
- Să fie supuse controalelor de verificare administrativă pentru a asigura acuratețea implementării lor.

Este recomandabil ca instituțiile, în procesul de implementare a practicilor de evaluare, să se asigure că acestea sunt:

- Proiectate cu atenție și proporționale;
- Revizuite în mod regulat, incluzând feedback-ul de la studenți;
- O parte integrantă și un colaborator la procesul de predare;
- Centrate pe rezultatele identificate ale învățării;

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

- Bazate pe criterii obiective puse la dispoziția întregului personal didactic și studenților implicați;
- Supuse programelor de asigurare a calității la nivel de program și la nivel instituțional.

O înțelegere clară a termenilor *evaluare, standarde, rezultate ale calității și ale învățării* trebuie să fie prezente în cadrul unei instituții date.

Principii pentru a asigura calitatea evaluării studentului.

<i>Comparabilitatea și Consecvența</i>	Utilizarea strategiilor de evaluare și a procedurilor care: - Se concentrează pe rezultatele învățării; - Sunt aplicate în mod echitabil și consecvent la toate disciplinele și în instituție; - Permit comparabilitatea.
<i>Responsabilitatea</i>	Toate persoanele și comitetele implicate în evaluare trebuie să fie conștiente și să acționeze în conformitate cu specificul lor și cu responsabilitățile identificabile.
<i>Transparența</i>	Aceasta implică următoarele componente: - Să determine ca strategia de evaluare folosită pentru un program să fie clară și ușor de pus la dispoziția personalului didactic și studenților implicați; - Informarea studenților asupra formei și gradului(nivelului) evaluării la care aceștia vor fi supuși și ce anume se așteaptă de la ei; - Să determine criteriile utilizate să fie puse la dispoziția întregului personal didactic și studenților implicați și să fie relevante pentru rezultatele învățării ale programului.
<i>Implicarea</i>	Întregul personal didactic implicat în furnizarea programului sau a părților acestuia trebuie să fie implicat în proiectarea și implicarea strategiei de evaluare în ansamblu, iar studenții trebuie să aibă oportunitatea de a oferi punctele lor de vedere cu privire la numărul și tipul evaluărilor pe care le desfășoară și dacă acestea sunt privite ca fiind „corecte” și „eficiente”.

Principii pentru Asigurarea Calității Evaluării Studentului
Sursa: ENQA, 2009

În mod special, în legătură cu responsabilitatea și comparabilitatea la nivel instituțional, este important ca rapoartele la nivel de facultate să fie revizuite în contrast cu rapoartele examinatorilor externi la nivel instituțional acolo unde se poate sau în contrast cu alți indicatori la nivel instituțional sau național.

Este extrem de important ca instituțiile să-și desfășoare revizuirile ale practicilor de evaluare pentru a se asigura că impactul asupra mediilor de învățare este recunoscut. Aceasta este în mod deosebit adecvat în încercarea de a implementa abordarea ICS, deoarece alegerea modalității de evaluare poate reflecta în mod direct dacă abordarea învățării este una centrată mai mult pe student sau mai mult pe profesor. Într-adevăr, asigurarea calității la nivelul programului, cu concentrare pe evaluare, furnizează informații valoroase pentru instituții cu privire la eficacitatea sprijinului adresat celor care învață.

VI.4 DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ A PERSONALULUI ACADEMIC

Dezvoltarea continuă a abordării ICS în cadrul oricărei instituții date este determinată în mare măsură de dezvoltarea profesională a personalului care predă în învățământul superior, așa cum va fi examinat în următorul capitol al acestui toolkit. Profesorii au nevoie de îndrumare pentru a le permite să utilizeze în mod activ conceptele ICS în dezvoltarea lor proprie, în desfășurarea cursului, ce ar putea să îmbunătățească mai departe modul lor de predare. Modele de dezvoltare profesională de succes utilizează abordări de tip ICS pentru a instrui profesorii din învățământul superior în utilizarea abordării ICS. Filosofia și metodele utilizate în ICS, prin urmare, trebuie să asigure un aspect-cheie al procesului de învățare pentru personalul didactic, care, într-o manieră de învățare prin acțiune, sunt încurajați să-și dezvolte abordările lor proprii de tip ICS care urmează să fie folosite în instruirea lor proprie. Asemenea programe de dezvoltare profesională trebuie să fie folosite atât cu profesorii noi

cât și cu profesori mai experimentați, astfel reîntărind ideea că ICS este o abordare care necesită schimbare continuă, efort, reflecție și reactualizare.

VI.5 UTILIZAREA SISTEMELOR INFORMATICE PENTRU SUSȚINEREA ICS

Mediul din afara sălii de clasă este de mare importanță pentru întărirea ICS, care depinde în mare măsură de utilizarea sistemelor și tehnologiilor informatice. Utilizarea tehnologiilor informatice de bază (precum sunt e-portalurile) prin care accesul la informație este esențială în acest sens ca o măsură de a ajuta studenții să stăpânească mai bine conținutul materiei și să-și extindă investigația lor, să devină mai mult auto-direcționați, și să își asume un control mai mare asupra propriului lor proces de învățare. Este rolul instituțiilor de a furniza infrastructura pentru asemenea spații de învățare online.

Mediile online bogate în tehnologii, care în practică servesc ca un spațiu fizic pentru colaborarea între studenți, descoperiri și inovații, sprijină procesul de învățare ce are loc în interiorul clasei. În plus, acestea oferă un număr de servicii virtuale prin asigurarea de asistență, cursuri și resurse disponibile online și la orice moment. Pentru ca învățarea să fie extinsă dincolo de limitele fizice ale clasei, și pentru ca o asemenea învățare să continue să fie centrată pe student, chiar dacă studentul este în prezența profesorului sau nu, este necesar să se creeze *un mediu în afara sălii de curs pentru învățare activă, creștere și îmbogățire prin asistență de cercetare centrată pe student, care să cuprindă toți studenții și servicii inovative de instruire care să permită studenților să lucreze în ritmul lor propriu.*

VI.6 ROLUL CENTRAL AL BIBLIOTECILOR ÎN ICS

Cele de mai sus ne conduc la a considera *rolul crucial al bibliotecilor în ICS*, ca un loc principal unde se ține, se accesează și se diseminează informația. În acest sens, se așteaptă ca bibliotecile să se adapteze în mod continuu pentru a-și menține rolul central în mediul predării și al învățării. De asemenea se așteaptă ca bibliotecarii să joace diferite roluri în a duce mai departe obiectivele ICS.

Rolul bibliotecilor și al bibliotecarilor, prin intermediul utilizării tehnologiei, este parte integrantă a procesului ICS în patru domenii-cheie, după cum urmează:

- *Furnizarea Resurselor de Informație:* Într-un mod în care rolul tradițional al bibliotecilor de selectare, organizare, depozitare și regăsire de informații devine mai crucial deoarece asemenea informații trebuie să devină disponibile în locurile din afara campusului;
- *Adoptarea Parteneriatelor și Colaborărilor:* Astfel încât bibliotecarii să colaboreze mai mult cu personalul din alte departamente în cadrul instituției lor, inclusiv cu profesorii, în planificarea curriculei și lecțiilor, precum și cu alt personal angajat pentru a furniza servicii de calculatoare și tehnologia informației în interiorul instituției lor. Aceste lucruri sunt cu scopul de a permite bibliotecarilor să ajute personalul didactic să folosească tehnologia în moduri inovatoare pe parcursul curriculei, în selectarea resurselor tehnologiei corespunzătoare și în colaborarea cu comunitatea studenților pentru a planifica, proiecta, implementa și rafina un plan tehnologic eficient centrat pe student. Acesta vizează de asemenea să permită bibliotecarilor să ajute studenții în evaluarea surselor disponibile lor și să ajute personalul care răspunde de computere să înțeleagă nevoile studenților în proiectarea și implementarea sistemelor de sprijin al studenților bazate pe ICT;
- *Dezvoltarea Aptitudinilor de bază în Informații ale Studenților împreună cu Membrii Personalului Didactic:* Aceasta este pentru a asigura faptul că atunci când au nevoie de informație studenții știu să identifice informația relevantă pentru a răspunde problemei lor, să găsească, să evalueze, să organizeze și să utilizeze informația în mod eficient pentru a rezolva problema cu care ei se confruntă. În acest scop, bibliotecarii înșiși au nevoie să fie echipați cu aptitudini pentru a face față nevoilor diferite ale studenților și modului de folosire tehnologică pentru a menține principiul accesului egal la informație;

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

- Dezvoltarea unor Programe de tip Outreach (care încorporează standarde în curriculum): Pentru a se asigura că informația poate fi accesată în afara zidurilor clădirii Bibliotecii, pentru a fi capabili de a găzdui nevoile variate ale studenților și profesorilor.

Această utilizare specială a tehnologiei, în cadrul abordării mai ample a ICS, poate ajuta la îmbunătățirea indicelui de retenție a studenților dintr-o instituție dată, atestând ideea că studenții consideră că o abordare ICS merită mai mult timpul lor.

Prin urmare instituțiile trebuie să se asigure că tehnologiile moderne sunt prelucrate și utilizate în mod inteligent nu numai de către profesori, dar și de către bibliotecari și de tot personalul ce are legătură cu mediul de învățare al studenților într-o asemenea manieră care să furnizeze multiple locuri și spații de învățare pentru studenți cu cel mai înalt grad posibil de acces la informație și la interacțiunea cu ceilalți.

VI.7 PROMOVAREA UNEI POLITICI NAȚIONALE ȘI A UNEI CULTURI A ICS

În vreme ce situațiile de mai sus pun mare accent pe crearea unui mediu ideal pentru ICS legat în mod direct de permiterea învățării în interiorul și în afara campusului, promovarea abordării ICS la nivel instituțional depinde, de asemenea, în mare măsură de contextul în care funcționează o instituție dată. Astfel, dincolo de zidurile fizice și virtuale ale unei instituții, este important pentru liderii de la nivel instituțional să acumuleze sprijin de la organizațiile din țară sau regiune, care includ organizații politice, educaționale, economice sau sociale. În acest sens, instituțiile trebuie să îndemne ministerele învățământului să preia rolul de leader prin accentuarea unei filosofii a educației centrată pe student, cu scopul de a solidifica o politică bine-definită a ICS.

De aceea, este important să înțelegem, ca o condiție necesară, în orice context și în orice așezare continentală, istorică sau geografică, faptul că politica *națională sau regională, oricare dintre ele este cea mai aplicabilă, este cheia*. Având în vedere acest lucru, trebuie semnalat faptul că orice abordare centrată pe student necesită să fie articulată în mod clar și simplu, iar mecanismele trebuie să fie în funcțiune pentru a permite fiecărui actor din procesul educațional să fie informat pe deplin în legătură cu situațiile care apar dintr-o asemenea abordare educațională. Prin urmare, instituțiile trebuie să dezvolte, în conformitate cu politica națională sau regională, după cum este cazul, un sentiment de apartenență la aplicabilitatea mai amplă a politicilor ICS, dacă abordarea centrată pe student va fi aplicată cu succes, mai ales în încercarea de a motiva studenții și de a aplica metode inovative pentru a stimula învățarea.

ȘVII. PĂSTRAREA UNEI CULTURI A ICS

VII.1 INTRODUCERE

Așa cum atestă nevoia de revizuirii regulate a sistemului practicilor de evaluare în interiorul unei instituții date, dincolo de orice cerință de schimbare sau de implementare pentru prima dată a unei abordări a ICS instituționale răspândite, ICS este o cultură care trebuie să fie menținută într-o instituție într-o manieră continuă, astfel încât să creeze cu adevărat o abordare ICS veritabilă, reflexivă și deschisă la dezvoltare și îmbunătățire. Nevoile de reflecție și dezvoltare la nivel organizațional, trebuie să aibă loc constant în interiorul fiecărei instituții date cu membrii comunității sale pentru ca orice sistem ICS să rămână durabil.

VII.2 CONSECINȚELE UNEI ABORDĂRI NEINSTRUITE A ÎNVĂȚĂRII

Un exemplu de implementare a învățării bazate pe probleme (PBL) la Universitatea din Maastricht pe durata a trei decenii (cf. Moust et al, 2005) subliniază nevoia revitalizării procesului de învățare după trecerea unei perioade de timp, pentru a efectua inovații educaționale cu baze mult mai solide. Exemplul Universității din Maastricht arată modul în care PBL, la care ne-am referit mai sus ca la una dintre metodele de predare utilizate în ICS și aplicat la Universitatea din Maastricht încă de la înființarea în 1976, a erodat pe parcursul a treizeci de ani din cauza unui număr de schimbări care fie au apărut prin coincidențe, producând erori și devenind stabilizate după aceea, fie prin decizii conștiente luate de funcționarii de la facultate. Aceste schimbări au inclus:

- *Schimbări în legătură cu procesarea informației de către studenții din grupurile de studiu.* Acestea au apărut în timp și au afectat în mod negativ procesul învățării, rezultând un proces de cădere în desfășurarea grupurilor de studiu. Manifestându-se prin: o scădere a timpului de studiu individual, pregătirea minimală de către studenții din grupurile de studiu, eliminarea brainstorming-ului și a fazelor de elaborare proiectate inițial pentru aceste grupuri, o deteriorare a fazelor de sinteză și integrare proiectate inițial, reducându-le la un scurt raport asupra unor subiecte minore și o scădere a interesului studentului și a procesului de învățare, manifestate în încercarea studenților de a studia aceleași surse, printre altele;
- *Schimbări datorate indicilor necorespunzători student-personal într-o facultate.* Aceste schimbări au fost consecința directă a constrângerilor financiare în legătură cu considerațiile de finanțare națională și s-au manifestat printr-o creștere în numărul studenților din grupurile de studiu și contractarea studenților avansați să ghideze aceste grupuri o dată sau de câteva ori pe an;
- *Schimbări datorate temerilor exagerate ale profesorilor că materia nu a fost sufficient parcursă.* Aceste schimbări au apărut din cauza faptului că unii membri ai personalului nu au crezut că studenții au fost capabili să acopere destul din materia predată prin intermediul învățării individuale și auto-direcționate, încercând să îndrume activitățile studenților lor în modalități variate. Acest lucru s-a manifestat prin: profesori care au dat studenților surse specifice mai degrabă decât o listă lungă cu surse pentru învățare; realizarea unor ghiduri pentru tutori orientate mai mult pe materie decât pe procesul în sine; ignorarea treptată a analizei și sintezei ca părți ale tutorialului, în felul acesta provocând mai puțin studenții în procesele lor de gândire; și erodarea rolului predării care inițial trebuia să aibă loc după ce studenții au fost introduși în studiul într-un anumit domeniu.

Experiența Universității din Maastricht arată că lipsa de finanțare, înțelegerea slabă a principiilor de bază de către personal și studenți, greșelile în încercarea de a face abordarea mai eficientă și concentrarea pe conținut în detrimentul procesului toate contribuie la erodarea unui set de principii interconectate care fac ca metoda PBL să lucreze. Adeseori mai multe schimbări subtile, împreună, pot conduce la colapsul aplicării unei asemenea metode de predare inovative de-a lungul timpului, din cauză că personalul și studenții pot deveni nemulțumiți de cadrul educațional inconsecvent și în declin.

VII.3 IDEI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA CONTINUĂ A ABORDĂRII ICS

Schimbările menționate mai sus arată modul în care abordarea PBL, care reprezenta pilonul procesului de învățare la Universitatea din Maastricht, a erodat de-a lungul timpului. Acestea atestă, de asemenea, nevoia unei culturi ICS (sau orice altă cultură dată legată de procesul de învățare) să fie cultivată și dezvoltată în beneficiul studenților, prin:

- Organizare
- Monitorizare
- Consecvență
- Revizuire în mod regulat
- Transparență - Reînnoire
- Promovare
- ... la toate nivelele și în toate locurile din interiorul unei instituții de învățământ superior (HEI).

[CUTIE]

Modalitatea ideală de a lupta împotriva scăderii interesului și a lipsei de aderență față de abordarea de învățare folosită într-o instituție data presupune reînnoirea continuă a procesului de învățare.

[CUTIE]

Construind pe experiența lui Moust et al (2005) și a lui Kember (2008), care au cercetat implementarea ICS într-o întreagă universitate, anumite măsuri prin care instituțiile pot contracara eroziunea în aplicarea abordării ICS și pot revitaliza programele lor sunt arătate mai jos:

- **Rezolvarea Preocupărilor Profesorilor în legătură cu Implementarea Inovației în Educație** prin investirea de timp și de bani în programe de dezvoltare profesională care ajută profesorii să înțeleagă și să aplice idei, aptitudini și atitudini despre metode inovative de predare. Este extrem de important ca profesorii să fie instruiți să discute și să identifice soluții la problemele de pe parcursul predării și învățării în timp ce se desfășoară, cât și abordarea ICS în procesul lor de învățare;
- **Stimularea Bunelor Practici în Activitățile de Predare** prin recunoașterea eforturilor profesorilor care încurajează abordarea ICS, premiarea predării exemplare și oferirea oportunității unor asemenea premiați de a împărtăși în mod sistematic exemple de bună practică privind învățarea;
- **Construirea unor Comunități de Învățare** prin împărțirea noilor studenți în grupuri care se întâlnesc în mod regulat unii cu alții în grupe de studiu, îndrumați de un număr fix de profesori, determinând feedback-ul să fie mai direct și mai vizibil și permițând profesorilor și studenților să discute modul în care informația a fost procesată și despre avantajele și dezavantajele activităților oferite, permițând stabilirea unor activități speciale de interes pentru comunitatea de studenți dată ;
- **Informarea mai bună a Studenților despre Ideile de bază ale ICS** prin a le oferi acestora instruirea inițială în ceea ce privește aptitudinile ICS (ex. A lucra în echipă, a prezida o întâlnire, a da un feedback, a face o prezentare) și confruntarea studenților în mod regulat cu idei teoretice de bază în ICS, cu scopul de a ajuta studenții să înțeleagă 'de ce-ul' acestei abordări a educației;
- **Ajutorul pe o scară mai largă oferit Studenților pentru a deveni persoane auto-dirijate în învățare** prin crearea pentru profesori și student, a unui cadru conceptual clar pentru a-i asigura că obiectivele învățării auto-dirijate și a învățării independente sunt înțelese și interpretate într-o manieră mai solidă, ajutând astfel la atingerea obiectivelor pe care ICS le are în vedere. În acest sens, profesorii pot avea o influență considerabilă în dezvoltarea studenților ca și cursanți auto-dirijați, ajutându-i pe aceștia să îmbunătățească abilitățile cognitive și să își formeze abilități de învățare permanentă, spre a accede la o învățare pe tot parcursul vieții;
- **Oferirea Studenților a unei mai mari Varietăți de Formate Educaționale în contextul mediului ICS** prin a le oferi mai multe metode de predare, astfel dându-le oportunități variate de a le întări competențele și aptitudinile de învățare în medii variate de colaborare și prin a le permite să experimenteze diferite activități de învățare auto-dirijată;
- **Dezvoltarea unor medii Sprijinite de Computer în ICS** prin utilizarea multimedia pentru a furniza un mediu de învățare mai bogat, facilitând o evaluare mai autentică, individualizând practica, feedback-ul și reflecția;

- **Adoptarea unor Noi Forme de Evaluare** prin adoptarea unor forme inovative de evaluare care trec de la teste simple de tip *foaie-și-creion* la forme mai stimulatoare cum ar fi *portofoliile*, *auto-evaluarea*, cea de tip *peer-și evaluarea* aptitudinilor într-un grup de meditații online;
- **Adoptarea și Îmbunătățirea Proceselor de Revizuire a Calității Programelor** în care evaluarea din partea studenților este o componentă cheie și echipele programului emit un raport de evaluare în care sunt abordate managementul programului, asigurarea calității, rezultatele dorite ale învățării, conținutul, activitățile de învățare, evaluarea studenților și a dezvoltarea profesională a profesorilor, iar toate declarațiile făcute se așteaptă să fie susținute de dovezi.

Este important să avem în vedere faptul că cele de mai sus sunt idei propuse care necesită să fie puse în aplicare în măsura în care contextul lor o cere, context care include considerațiile unei diversități în masa de studenți și masa de profesori, precum și în contextul național și al istoriei de la nivelul instituțional.

VII.4 DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ A PERSONALULUI DIDACTIC

Deși se poate presupune că rolul profesorului devine mai ușor în abordarea ICS deoarece se schimbă focalizarea pe student, acest lucru nu poate fi mai departe de adevăr. Rolul profesorului este crucial în implementarea abordării ICS și în echiparea studenților cu o înțelegere clară a acestei abordări de învățare. Mai mult decât atât, ICS se depărtează de conceptul unui profesor în calitate de *lector* și presupune un rol mai intens pentru profesor.

În special datorită acestui rol central al profesorului, dintre toate sugestiile prezentate în secțiunea anterioară, dezvoltarea profesională este cea mai importantă componentă în menținere unei culturii a ICS care întărește experiența de învățare a studenților și îi ajută cu adevărat pe aceștia să obțină rezultatele așteptate ale învățării pentru un curs dat sau o componentă de program.

Rolul profesorului nu este numai cel de a transmite cunoștințe, ci de a acționa ca inițiator, creator și de a fi consultat.

Când ne referim la efortul pedagogic mare solicitat profesorilor dintr-o instituție în care se aplică ICS, este important să observăm necesitatea dezvoltării pedagogice a profesorilor ca și complementară învățării auto-dirijate a studenților care se dorește în ICS. Este interesant să se observe modalitățile în care asemenea eforturi pentru dezvoltare profesională s-au desfășurat în interiorul instituțiilor, atât pentru a întări, cât și pentru a menține o adevărată cultură a ICS.

Dezvoltarea profesională a profesorilor ar trebui inclusă ca o parte importantă a burselor de predare și ar trebui să urmeze în paralel abordării active a ICS utilizată pentru studenți pentru a permite învățarea pe tot parcursul vieții și între profesori, de asemenea.

În continuare sunt prezentate elemente de bună practică în programele de dezvoltare profesională pentru personalul didactic (cf. Kember, 2008; Lavoie et al, 2007), care pot fi încercate și testate de către instituții, dar necesită grijă asupra contextului în care acestea se aplică:

- **Utilizarea unei abordări Interactive de tip ICS în Programele de Dezvoltare Profesională:** Participanții la asemenea cursuri devin studenți în acest proces și învață cum să proiecteze cursuri care promovează activ ICS și conceptul de *information literacy* (abilitatea de identifica, evalua și folosi eficient informațiile necesare într-un context) în clasele la care aceștia predau. În acest mod, profesorii învață cum să lucreze orientat către învățarea *centrată pe student eficientă față de predarea eficientă*, pentru a furniza informații de bază în funcție de context mai degrabă decât pe insistarea pe instruirea generală bibliografică și utilizarea stilurilor multiple de *învățare inclusive în locul pedagogiei exclusive*;
- Abordarea ICS în cadrul instruirii profesorilor implică un proces continuu reflexiv pentru profesori în care aceștia sunt agrenați în a gândi despre gândirea lor *thinking about their thinking* pentru a-și îmbunătăți calitatea de pedagogi și a contura modul în care predau.

- **Centrarea pe Cunoștințele Profesorilor despre utilizarea Instrumentelor Tehnologice în Învățare:** Atunci când participanții învață despre utilizarea tehnologiei într-o manieră care este relevantă disciplinei lor și studenților lor, mai degrabă decât într-o manieră întâmplătoare;
- **Utilizarea Criticii Constructive pentru a Îmbunătăți Procesul de Predare:** Atunci când profesorilor li se dă nu numai oportunitatea de a dezvolta propria lor abordare asupra învățării în cursurile lor, ci și libertatea de a furniza critici constructive colegilor lor și de a împărtăși experiențele lor ca parte a unui dialog în cadrul unei comunități;
- **Centrarea pe Rezolvarea Problemei:** Atunci când participanților li se cere să identifice problemele pe care le-au întâmpinat pe parcursul predării, care sunt apoi discutate pentru a identifica potențiale strategii de depășire a acestora.
- **Metoda de a învăța prin a face - Learning by doing** în programele de dezvoltare profesională respectă libertatea academică a profesorilor de a evalua în mod critic care dintre modalitățile practice de predare ar putea să fie mai bune. Această metodă ilustrează libertatea și responsabilitatea concomitente a oricărui student antrenat într-un proces de învățare centrat pe student.
- **Aplicarea Practică a Ideilor și a Metodelor de Predare:** Aceasta poate fi aplicată prin intermediul unui proiect de grup care permite participanților să pună la încercare și să experimenteze forme ale predării interactive într-un mediu de susținere.

VII.5 DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ ȘI CONDIȚIILE DE LUCRU

La Conferința de Lansare a Proiectului T4SCL, unul dintre atelierelor de lucru s-a adresat în mod specific dezvoltării profesionale și condițiilor de lucru ale profesorilor din învățământul superior. În timpul acestui atelier de lucru a reieșit faptul că, în afara constrângerilor care pot fi legate de resursele financiare și umane din cadrul instituțiilor pentru desfășurarea programelor de dezvoltare profesională pentru personalul didactic, ar putea exista și alte bariere în organizarea unor astfel de programe de dezvoltare profesională. Acestea includ următoarele:

- **Opunerea Profesorilor de a participa la astfel de traininguri:** Acest fapt s-ar putea datora unui interes mai crescut în cercetare față de predare, unei încărcări a muncii excesive sau lipsei în a realiza nevoia de actualizare a aptitudinilor lor pedagogice, printre alte motive;
- **Lipsa Conștientizării din partea Structurilor de Conducere a nevoii de instruire a profesorilor:** Există un risc mare al acestui fapt acolo unde structurile de conducere nu sunt reprezentative. În asemenea cazuri, sistemul s-ar putea să nu considere că profesorii au nevoie de sprijin pentru a predă în același sens în care studenții au nevoie de sprijinul necesar pentru a învăța.

În timp ce ar putea exista o rezistență la asemenea programe de dezvoltare profesională din partea unor profesori, este de o importanță extremă să se lucreze cu aceia care doresc să își dezvolte abilitățile pentru a întări abordarea ICS. Acest lucru va ajuta de asemenea instituția să testeze metodele pedagogice utilizate în astfel de cursuri și să le ajusteze de-a lungul timpului, pentru a îmbunătăți în mod constant acest serviciu pentru profesori.

Pont! Începeți cu aceia care doresc și apoi în mod treptat creșteți acoperirea programelor de dezvoltare profesională de-a lungul timpului.

Este important să reținem că asemenea programe de dezvoltare profesională pentru personalul didactic au o importanță cheie în menținerea abordării ICS într-o instituție dată și urmează să fie utilizate atât pentru profesorii noi, cât și pentru profesorii cu mai multă experiență. În situația în care apar unele forme de rezistență față de învățarea continuă a profesorilor din partea unor profesori care au participat deja la cursuri similare, este

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

important să se identifice roluri pentru acești profesori, de exemplu de a împărtăși bune practici, probleme întâmpinate și soluții aplicate.

Este important faptul că programele de dezvoltare profesională sunt inovatoare în interiorul și în afara lor prin felul în care ele sunt furnizate!

Important! Este extrem de important ca subiectul condițiilor de lucru ale personalului didactic să fie abordat propunând actualizarea aptitudinilor lor pedagogice prin programe de dezvoltare profesională.

Tratarea subiectului de încărcare a muncii personalului didactic în mod concomitent cu dezvoltarea lor profesională are o importanță cheie. Aceasta deoarece, descoperirile unui studiu recent al EI confirmă că (cf. EI, 2010), de-a lungul deceniilor trecute, academicienii au experimentat o creștere în volumul muncii lor și în mod deosebit în sarcinile lor birocratice în timp ce siguranța locului lor de muncă a scăzut treptat. În țările OECD (cf. Santiago et al, 2008) unul dintre motivele principale ale creșterii sarcinilor birocratice a fost masificarea învățământului superior, care nu a fost însoțită de o creștere a personalului didactic, de aceea reflectând un indice mai mare student-personal și o mai mare încărcare a muncii personalului didactic, însoțită de un număr în creștere de cerere pentru obținerea mai multor rezultate în cercetare.

În atelierul de lucru sus-menționat, profesorii și studenții au căzut de acord asupra faptului că profesorii au nevoie atât de instruire pe disciplină, cât și pedagogică în cadrul programelor de dezvoltare profesională. Împreună au identificat care ar putea fi rezultatele așteptate ale programelor de dezvoltare profesională. Astfel profesorii vor fi capabili să:

- Reactualizeze în mod constant cunoștințele lor despre disciplină și vor fi capabili să împărtășească acest lucru studenților lor;
- Folosească metode inovative de predare care să fie aplicabile formațiunilor diverse ale claselor de studiu și grupurilor diverse de studenți;
- Folosească diverse metode de evaluare pentru a evalua în mod autentic dacă studenții lor au atins sau nu rezultatele așteptate ale învățării la sfârșitul cursului lor sau al componente de program;
- Comunice eficient cu studenții, înțelegând atât punctele tari cât și problemele cu care s-ar putea confrunta, ajutând studenții să-și realizeze întregul potențial;
- Motiveze studenții și să îi stimuleze să fie inovativi de-a lungul propriului proces de învățare;
- Comunice cu studenții despre abordarea ICS pe care ei o utilizează, importanța acestui tip de învățare și ce își propune să realizeze;
- Întărirea analizei critice a studenților – *a învăța studenții cum să gândească* – și de asemenea dezvoltarea aptitudinilor transferabile – *a învăța studenții să fie capabili să acționeze în fiecare situație care ar putea să necesite contribuția lor*; și
- Înțeleagă importanța, și să învețe cum să folosească, critica constructivă, pentru dezvoltarea atât a predării lor cât și a muncii de cercetare.

Q. Cum putem să îi învățăm pe profesori toate acestea?

A. Prin folosirea metodelor de predare conturate în Capitolul V spre a fi folosite de profesorii în ICS. *Învățați profesorii în același mod în care i-ați învățat pe studenți în cadrul abordării ICS.*

În plus, profesorii și studenții din atelierul de lucru au căzut de acord asupra faptului că programele de dezvoltare profesională ar trebui să aducă împreună și profesori de discipline diferite, pentru ca ei să poată discuta metodele aplicate în diferite materii, punctele tari și capcanele unor asemenea metode și aplicabilitatea lor în alte discipline. În mod deosebit, profesorii și studenții din atelierul de lucru au pus accent pe nevoia ca *profesorii să înțeleagă faptul că ei nu se vor opri niciodată din a învăța despre propriul lor mod de predare*, de vreme ce ICS nu este o cutie închisă cu o singură metodă aplicabilă de-a lungul timpului. Mai degrabă, profesorii trebuie să înțeleagă că o *cultură a discuțiilor și criticii constructive cu privire la aptitudinile lor legate de disciplina predată și de cele pedagogice* va servi la reactualizarea atât a predării, cât și a cercetării lor. În acest context, studenții pledează pentru o *comunitate de dascăli și discipoli* în care studenții și profesorii interacționează frecvent, atât în interiorul, cât și în afara sălii de clasă, în vederea întăririi discuțiilor care conduc către îmbunătățirea experienței de predare de ansamblu a profesorilor și a experienței de învățare de ansamblu a studenților.

§VIII. IDEI PRECONCEPUTE ÎNTÂLNITE FRECVENT

VIII.1 INTRODUCERE

Mai jos sunt enunțate, explicate și risipite multe dintre ideile preconcepute despre ICS. Acestea sunt prejudecăți generale și înțelegeri greșite despre ICS. Având în vedere beneficiile enumerate în Capitolul II de mai sus, poate fi util a vedea ce este în spatele acestor înțelegeri greșite, pentru a accepta în întregime elementele abordării ICS.

VIII.2 ICS NU ÎNSEAMNĂ NIMIC ÎN PRACTICĂ

În timp ce este clar că ICS nu se referă la o metodă specifică în orice situație dată, acest lucru nu înseamnă că ICS nu presupune nimic în practică. Mai degrabă înseamnă că ICS este destul de flexibil pentru a fi adaptat și aplicat tuturor zonelor de studiu și de predare. Mai întâi este necesar să se asigure că studenții se află în centrul învățării și că profesorul este un facilitator în acest proces de învățare, permițând învățarea mai mult decât impunând-o. De îndată ce această cultură este stabilită, studiile de bune practici există pentru a fi aplicate în cazurile particulare. Ceea ce trebuie avut în vedere este faptul că fiecare profesor și fiecare student este unic și astfel ICS poate fi adaptat tuturor nevoilor.

VIII.3 ICS NECESITĂ O CANTITATE MAI MARE DE RESURSE

Cea mai mare provocare la începutul implementării abordării ICS constă în schimbarea mentalității studenților și profesorilor pentru a-i ajuta să ajungă la acceptarea unei asemenea abordări a învățării. Acest lucru se poate face fără resurse suplimentare. În timp ce instituțiile nu pot construi noi săli sau instala pachete multi-media fără resurse financiare suplimentare, pentru ICS se pot realiza multe lucruri fără resurse în plus, cum ar fi încurajarea studenților să fie persoane care învață în mod activ prin prisma modalitățile detaliate în capitolele prezentate mai sus.

VIII.4 ICS NU ESTE POTRIVIT PENTRU A PEDA UNUI GRUP MARE SAU DIVERS DE STUDENȚI

În timp ce este adevărat că grupurile de studenți din instituțiile de învățământ superior devin din ce în ce mai diversificate și într-un număr din ce în ce mai ridicat, ideile înaintate mai sus pentru implementarea ICS pot fi foarte eficiente atunci când avem de a face cu grupuri mari și diverse de studenți. Un exemplu bun este acela al profesorului care dă studenților o bucată mică de hârtie cerându-le acestora să scrie un aspect al cursului care le place cu adevărat și unul despre care nu sunt siguri și despre care doresc să adreseze întrebări. Chiar și faptul de a avea o asemenea sesiune este un pas concret către implementarea ICS.

ICS solicită o gândire imaginativă, dar se poate face!

VIII.5 ICS SUBMINEAZĂ PROFESIA DE PROFESOR

Unii afirmă că profesia de profesor nu va mai fi considerată importantă dacă ICS devine normă deoarece ia atenția de pe profesor și o plasează pe student. Așa cum s-a explicat mai sus, în timp ce rolul profesorului este cumva diferit în ICS, nu este diminuată importanța lui. Mai degrabă este un rol care le permite studenților să învețe, îndrumându-i pe aceștia prin intermediul cursului sau a componentei de program, decât să le furnizeze doar informații. Este posibil ca meseria de profesor să devină de fapt mai valoroasă dacă se pune accent pe ICS, deoarece ICS aduce studenții în această abordare ca parte a comunității academice, în care predarea direcționată către cercetare poate deveni o realitate și în care feedbackul este mai constructiv.

VIII.6 STUDENȚII AU MAI MULT DE LUCRU ÎN ICS

ICS nu plasează în mod necesar un volum mai mare de muncă pentru studenți. Mai degrabă necesită o reorganizare a timpului de studiu, cu o concentrare mai mare pe activități de înțelegere profundă decât pe memorarea informației. Acest lucru permite absolvenților să fie mai eficienți și adaptabili, determinându-i să fie mai bine pregătiți pentru a rezolva problemele pe măsură ce acestea ar putea să apară.

VIII.7 PROFESORII TREBUIE SĂ DEPUNĂ MAI MULTĂ MUNCĂ PREGĂTITOARE ÎN ICS

În cazul metodelor mai tradiționale de predare, este destul de des întâlnit cazul în care profesorii au un volum mare de muncă pregătitoare de făcut pentru a fi siguri că studenții lor vor fi capabili să ia notițe din ceea ce spun ei în sălile de curs și apoi să repete asta în timpul examinării lor. Deși e posibil ca profesorii să trebuiască să regândească modalitățile lor de predare, se poate ca pe termen lung volumul de muncă de pregătire să nu crească și aceasta să devină mai plăcută.

VIII.8 ÎNVĂȚAREA BAZATĂ PE PROBLEME ESTE LA FEL CA ICS

Învățarea bazată pe probleme (PBL) este o metodă de învățare în care studenții rezolvă probleme colaborând, apoi reflectând și analizând aceste experiențe. PBL este o metodă de învățare în care abordarea mai amplă a ICS poate fi aplicată, dar există multe alternative la această metodă, așa cum s-a descris mai sus. ICS este, de aceea, doar umbrela sub care se află PBL. Acestea nu sunt unul și același lucru.

VIII.9 ICS NU ESTE POTRIVIT TUTUROR DOMENIILOR ACADEMICE

ICS este ușor adaptabil tuturor materiilor și cursurilor, deși maniera practică în care este implementat poate să fie diferită. Studenții pot fi puși în centrul oricăror cursuri sau componentele de program. Creșterea utilizării asigurării calității în educația superioară, aplicabilă în toate domeniile academice, poate fi un instrument care întărește aplicarea acestei abordări. Apar câteva diferențe în predarea unor discipline diferite, cu o distincție remarcabilă între disciplinele umane și cele ce țin de științe. Cu toate astea, ICS furnizează o filosofie de învățare bazată ce poate fi folosită în ambele domenii.

VIII.10 STUDENȚII ÎN CADRUL ICS ÎNVĂȚĂ FOARTE PUȚINĂ MATERIE

Din contră, studenții care au învățat în acest mod este posibil să știe mai multe. Ei ar putea să cunoască mai puține fapte repetitive, dar este posibil să știe mai multe despre rezolvarea problemelor pentru ei înșiși, gândirea pentru ei înșiși într-o manieră analitică și antrenarea în cercetare. La plecarea din învățământul superior, este mai util pentru absolvenți să fie capabili să aplice aptitudini transferabile decât să reproducă niște cantități exacte de informații împărtășite lor.

VIII.11 NU TOȚI PROFESORII POT PEDA ÎNTR-O MANIERĂ CENTRATĂ PE STUDENT

Toți profesorii sunt capabili să aplice abordarea ICS! Nu contează dacă un profesor predă de câteva luni sau de mai mulți ani. Cu toate acestea, așa cum a fost explicat mai sus, toți profesorii au nevoie de sprijin pentru predare în forma dezvoltării profesionale care este imperativă pentru succesul implementării abordării ICS.

VIII.12 ICS NECESITĂ O GÂNDIRE TEHNICĂ

ICS poate incorpora aspecte de e-learning pentru studenți și posibilitatea de învățământ la distanță, astfel furnizând o flexibilitate sporită în ceea ce privește unde și cum poate avea loc învățarea. Așa cum s-a văzut mai sus, utilizarea tehnologiei este utilă atât înăuntrul sălii de clasă, cât și în afara ei pentru întărirea experiențelor de învățare ale studenților care să le permită să dea un feedback în modalități variate și să se folosească de multiple surse de informații, în funcție de necesități. Totuși, utilizarea internetului, a surselor și a mediilor de învățare online, reprezintă toate progrese tehnologice care și-au făcut deja loc în practicile din instituțiile învățământului superior. Astfel, ICS nu necesită mai mult decât ceea ce este deja solicitat în multe cazuri.

ȘIX. ICS ȘI PROCESUL BOLOGNA

IX.1 INTRODUCERE

Este un principiu general acceptat în Europa faptul că Învățământul Centrat pe Student (ICS) reprezintă o abordare a procesului de învățare care se concentrează mai curând pe nevoile celui care studiază decât pe cele ale altor actori implicați în procesul educațional. Este de asemenea convenit pe scară largă că ICS are în cele din urmă un impact de anvergură asupra modelului și flexibilității curriculei, asupra conținutului cursului, asupra metodelor de învățare folosite și asupra consultării studenților.

Deseori divizat în direcții de acțiune de o dimensiune mai mică, Procesul Bologna nu s-a ocupat de la început în mod direct de ICS. Conceptul însuși a fost introdus în mod principal doar în Comunicatul Conferinței Ministeriale asupra Procesului Bologna de la Leuven și Louvain-la-Neuve din anul 2009. Totuși, în comunicatul adoptat în cadrul acestei ședințe nu a fost prezentată o definiție oficială a ICS și în conținutul său se face referire numai la aspectul flexibilității și la procedurile conform cărora ar trebui să se desfășoare procesele de consultare astfel încât să conducă la reforma curriculară.

Cu toate acestea, Procesul Bologna a ajuns să includă câteva elemente care pot înlesni instituirea unui sistem ICS funcțional. Multe dintre acestea sunt instrumente care oferă o flexibilitate sporită studenților și care permit o mai bună vizibilitate a competențelor dobândite de studenți, făcând posibilă o rată sporită de comparabilitate și compatibilitate în zona europeană a Învățământului Superior. După cum este schițat mai jos, aceste instrumente se dovedesc a fi de asemenea folositoare pentru întreținerea ICS, din moment ce reformele de inspirație Bologna asigură de asemenea o oportunitate pentru schimbare, înlocuind unele dintre elementele în mod tradițional mai rigide din învățământul superior.

"Afirmăm din nou importanța misiunii de predare a instituțiilor de învățământ superior și necesitatea reformei continue a curriculei orientate către dezvoltarea rezultatelor procesului de învățare. Învățământul centrat pe student necesită împuternicirea celor care studiază la nivel individual, noi abordări asupra predării și învățării, sprijin eficient și structuri de îndrumare și o curricula în mod mai clar concentrată pe cel care învață în toate cele trei cicluri. Reforma curriculară va fi astfel un proces continuu care va conduce la căi de educație de înaltă calitate, flexibile și adaptate individual.

Academicienii, în strânsă cooperare cu reprezentanții studenților și cu cei ai angajatorilor, vor continua să dezvolte rezultate ale învățării și puncte internaționale de referință pentru un număr în creștere de domenii tematice. Cerem instituțiilor de învățământ superior să acorde atenție deosebită îmbunătățirii calității predării programelor de studiu la toate nivelele. Acest fapt ar trebui să fie o prioritate în implementarea ulterioară a Standardelor și Standardelor de Referință europene pentru asigurarea calității."

Comunicatul de la Leuven/Louvain-la-Neuve, 2009

IX.2 CUM POATE PROCESUL BOLOGNA SĂ AJUTE ICS?

La conferința de lansare a proiectului T4SCL, unde un workshop (atelier) a tratat în mod deosebit legătura dintre Procesul Bologna și ICS, mulți dintre studenții și profesorii care au participat la eveniment au considerat că schimbarea mentalităților, modificarea metodelor și sporirea flexibilității în instituțiile de învățământ superior sunt extrem de dificil de realizat. Elementele considerate de către studenți și colectivul didactic importante pentru înaintarea către un învățământ centrat pe student includeau :

- Căi flexibile de învățare bazate pe utilizarea rezultatelor învățării
- Participarea studenților la proiectarea curriculei
- Concentrarea pe cel care studiază în mod individual și importanța de "a învăța cum să înveți"
- Modele de portofolii pentru evaluare
- Un proces interactiv de învățare care să includă modelul de învățare de tip "peer" – învățarea de la cei de același statut
- Consultarea și participarea sporite ale studenților în stabilirea curriculei

În completare, responsabilitatea sporită a studenților față de influența lor mai mare asupra curriculei în cadrul ICS a fost percepută ca un element important în implementarea abordării de tip ICS. Dezvoltarea personală a celor care învață a fost de asemenea identificată ca un rezultat valoros al învățământului superior. Participanții au subliniat că prin ICS cei care învață ar trebui să fie împuterniciți și autonomi, permițând creativității lor să se dezvolte și să sprijine gândirea critică într-o abordare a învățării pe tot parcursul vieții. Toate aceste elemente sunt dorite dar nu sunt prezente în totalitate în actualele sisteme de învățământ superior. Unele dintre aceste schimbări dorite pot fi îndeplinite prin reconsiderarea politicilor, dar o soluție pentru lupta de a face sistemul educațional mai flexibil și mai centrat pe cel care învață poate fi găsită printre diverse instrumente și concepte ale Procesului Bologna.

Așa cum se poate vedea în continuare, Procesul Bologna poate ajuta dezvoltarea ICS din moment ce este un sistem care a introdus schimbarea într-o multitudine de țări europene, schimbare care, acolo unde a fost implementată în mod corect, a condus la o flexibilitate sporită și la folosirea învățării bazate pe rezultate.

IX.3 ECTS ȘI UTILIZAREA REZULTATELOR ÎNVĂȚĂRII

ECTS este un standard de comparare a nivelului de cunoștințe dobândite de cei care învață în cadrul Zonei Europene a Învățământului Superior. Acesta contribuie la flexibilizarea educației oferind studenților posibilitatea de a transfera și acumula credite pentru cunoștințele, aptitudinile și competențele dobândite.

Sistemul European de Credite Transferabile (ECTS) este deseori privit ca unul dintre instrumentele de bază ale sistemului Bologna deoarece a fost implementat în Proces dintr-un stadiu timpuriu al acestuia. De fapt, el precede Procesul Bologna, fiind aplicat pentru prima dată în contextul programului Erasmus de schimb de experiență al Comisiei Europene cu scopul de a facilita mobilitatea studenților. Încă de la debutul Procesului Bologna în 1999, a existat un angajament vădit pentru înființarea unui sistem european de credite, care s-a dovedit ulterior a fi modelul pentru ECTS. Numeroase țări au început să adopte ECTS ca sistem de acumulare și transferare a creditelor, aceasta fiind prima cale de acțiune Bologna pe care au ales să o implementeze. Cu toate acestea implementarea inițială a fost defectuoasă deoarece nu existau foarte multe modele de bună practică în ceea ce privea măsurarea volumului de muncă sau definirea ECTS în ceea ce privea rezultatele învățării.

Pentru a-și îndeplini funcția, creditele ECTS trebuie să se bazeze pe rezultatele învățării și pe un volum de muncă măsurat. În mod normal se consideră că un credit al ECTS corespunde pentru 25 – 30 de ore de volum de muncă,

Cum poate ECTS să avantajeze ICS?

ECTS permite recunoașterea întregului spectru al activității studenților care este îndreptată către atingerea obiectivelor studiilor lor.

IX.4 CADRUL CALIFICĂRILOR

Cadrele calificării sunt reprezentate de sisteme care schițează competențele existente și le corelează cu rezultate obținute ale învățării și cu nivele de educație. Cadrele calificărilor nu se aplică doar învățământului superior, ci întregii întinderi nivelelor de educație. Cu toate că nu toate țările europene au instituit cadre funcționale încă, pentru acelea care au făcut acest pas cadrele sunt vitale pentru a oferi studenților căi flexibile de învățare și ajutându-i să aplice o abordare constructivă învățării printr-o abordare de tip pas-cu-pas a procesului de învățare. - Dacă este asociat cu recunoașterea cunoștințelor dobândite anterior și cu utilizarea corectă a ECTS, acest fapt poate conduce la maximum de eficiență în volumul de muncă al studentului prin evitarea învățării repetitive și prin stabilirea unor obiective clare aplicabile la un anumit nivel al cadrului calificărilor.

Încadrări de calificare irlandeze

Sursa: Colegiul Universității din Dublin

Cum pot cadrele calificărilor să ajute ICS?

Ele subliniază utilitatea fiecărui rezultat în parte în dezvoltarea calificărilor/competențelor. Ele încurajează învățarea pe tot parcursul vieții și ajută studenții la planificarea carierelor și studiilor. Ajută studenții să aleagă ce vor învăța în funcție de țelurile fiecăruia și pot deveni un ajutor important pentru studiul autodidact. Dacă sunt atestate astfel încât să poată fi comparate cu cele europene sau internaționale, ele fac calificările ușor de înțeles și transferabile și pot deveni un instrument folositor atât pentru mobilitatea orizontală cât și pentru cea verticală a studenților.

IX.5 ASIGURAREA CALITĂȚII CA UN AJUTOR PENTRU ICS

Studiul întreprins de EI și ESU împreună cu organizațiile membre la debutul proiectului T4SCL a adus în prim-plan un număr de politici și zone de interes care au un impact asupra dezvoltării ICS. Asigurarea calității a fost una dintre zonele identificate cel mai des ca având influență asupra reformei în predare și învățare. Aceasta deoarece evaluările calității influențează instituțiile în diferite moduri, inclusiv în ceea ce privește finanțarea și prestigiul internațional, astfel încât acționează ca un stimulent mai mult decât orice alt tip de acțiune al Procesului Bologna. Totuși, Standardele și Standardele de Referință pentru Asigurarea Calității în Zona Europeană a Învățământului Superior (ESG) nu iau în considerare într-un mod adecvat problemele legate de predare și învățare, sarcina procesului de asigurare a calității rămânând extrem de procedural, concentrându-se mai degrabă pe mecanisme și regulamente ca atare decât pe împărmântenirea unei culturi a calității la toate nivelele.

Un pas important care trebuie și poate fi făcut în asigurarea calității în cadrul Procesului Bologna este încercarea de a include considerațiile referitoare la predarea de calitate, la incluziunea studenților în proiectarea curriculei și îmbunătățirea metodelor de predare/învățare în referințele interne de asigurare a calității a unei instituții date. Depășirea minimului specificat în ESG este o necesitate pentru a permite asigurării calității să aibă un impact care să depășească procedurile birocratice.

Un pericol major, venit mai ales din partea celor care iau deciziile și care asociază în mod eronat asigurarea calității, se află sub forma clasamentelor, tipologiilor și listelor de categorii. Deși acestea au fost înlăturate de către mulți dintre cei implicați direct în comunitatea academică, influența lor zăbovește încă în interiorul politicilor din învățământul superior, conducând către o reorientare a politicilor instituționale interne care sunt îndreptate către îndeplinirea criteriilor stabilite de către clasamente.

Criteriile pentru clasarea instituțiilor implică adesea o concentrare exclusivă pe aspecte tehnice și legate de cercetare care sunt distincte de activitățile educaționale de bază. Din cauza faptului că predarea și învățarea nu prevăd parametri măsurabili exact, acestea sunt deseori marginalizate sau reprezentate prin criterii care nu sunt în totalitate relevante pentru ele. Acest fapt poate cauza mult prejudiciu în situația în care aceste clasamente și-ar mări influența asupra asigurării calității ca proces prin care instituțiile își evaluează rezultatele și își stabilesc obiectivele.

CUM POT CADRELE CALIFICĂRILOR SĂ AJUTE ICS?

Ele subliniază utilitatea fiecărui rezultat în parte în dezvoltarea calificărilor/competențelor. Ele încurajează învățarea pe tot parcursul vieții și ajută studenții la planificarea carierelor și studiilor. Ajută studenții să aleagă ce vor învăța în funcție de țelurile fiecăruia și pot deveni un ajutor important pentru studiul autodidact. Dacă sunt atestate astfel încât să poată fi comparate cu cele europene sau internaționale, ele fac calificările ușor de înțeles și transferabile și pot deveni un instrument folositor atât pentru mobilitatea orizontală cât și pentru cea verticală a studenților.

IX.6 RECUNOAȘTEREA ÎNVĂȚĂRII ANTERIOARE

Unul dintre primele obstacole care trebuie depășite pentru a aplica ICS în mod corect este monopolul asupra cunoașterii pe care îl pretind instituțiile de învățământ superior. Cunoașterea, în sensul de informații acumulate la nivel individual, are loc în mai multe și mai variate locuri decât sala de curs, dar deseori este recunoscută numai când are loc într-un cadru academic.

Recunoașterea cunoștințelor dobândite anterior (RPL) este destul de răspândită în scop de acces la angajare sau la educație dar este rareori utilizată în dezvoltarea rezultatelor învățării spre setul coerent de competențe pe care le dobândește un student în urma procesului de învățare. Cu alte cuvinte, dacă rezultatele X, Y și Z ale învățării duc la competența W, atunci majoritatea studenților din Europa sunt nevoiți să obțină toate cele trei rezultate în instituția lor, mai mult decât să contribuie prin dobândirea rezultatului Z din experiențe exterioare. Este demn de

reținut că RPL nu este în mod intrinsec legat de dezvoltarea unui Cadru Național al Calificărilor extensiv, cu toate că raportarea RPL la un anumit nivel al unei competențe date se poate dovedi a fi un dublu beneficiu.

Per ansamblu, cea mai bună utilizare a RPL astfel încât să conducă la un ICS funcțional poate fi folosirea acesteia pentru a recunoaște rezultatele învățării atât pentru accesul la învățământ superior cât și pentru contribuția lor la dobândirea diverselor competențe în interiorul sistemului educațional.

CE ADUCE RPL ÎN PLUS PENTRU ICS?

RPL poate ajuta studenții să își completeze studiul din mediul academic cu cunoștințe informale dobândite din situații reale, oferindu-le control asupra modului în care sunt obținute anumite rezultate ale învățării.

RPL facilitează finalizarea cu succes a studiilor superioare pentru studenții de formație obișnuită, cum ar fi aceia care au început să lucreze după finalizarea învățământului secundar.

Utilizat în parteneriat cu SECT și cadrele calificărilor, poate deveni un instrument vital pentru susținerea studiului îndreptat către individ.

IX.7 MOBILITATEA STUDENȚILOR ȘI A PERSONALULUI

Mobilitatea s-a dovedit a fi o experiență valoroasă atât pentru studenți cât și pentru personal. De fapt, mobilitatea studenților și a personalului este unul dintre cele mai bune instrumente pentru împărtășirea de exemple de bună practică în predare și învățare în întreaga Europă, permițând metodelor inovative de predare și învățare să fie analizate și aplicate în diferite contexte. Mobilitatea este un instrument complementar abordării științifice a raportării și analizării modalităților de predare și învățare. Astfel, nu este necesară utilizarea abordării de tip încercare-eșec în aplicarea diferitelor metode educaționale în interiorul instituțiilor în cazul în care exemple valide ale altor instituții pot fi studiate prin contact direct.

În abordarea ICS, studenții mobili au de asemenea posibilitatea de a exprima păreri și de a da feed-back bazate pe experiențele lor de mobilitate pentru a furniza idei despre modul în care ar putea fi schimbate practicile educaționale în instituțiile din care provin. Pentru persoanele implicate în programe de mobilitate, o valoare în plus o reprezintă oportunitatea de a studia în medii diferite, împreună cu oameni diferiți lor și prin metode diferite.

Este important să se discute experiențele legate de o perioadă de mobilitate pe care studenții și profesorii le trăiesc în instituții diferite. Pentru ca mobilitatea să aibă un impact concret asupra instituțiilor implicate, este vital să se observe, raporteze și discute ceea ce individul a acumulat în perioada de mobilitate. O cooperare amplă ce urmează unui schimb de bună practică asigură de asemenea oportunități sporite atât pentru mobilitatea personalului didactic, cât și pentru cea a studenților.

MOBILITATEA ȘI ICS

Este un bun instrument pentru schimbul exemplelor de bună practică între instituții și indivizi în cazul în care experiențele pozitive sunt valorificate și influențează cu adevărat practicile de predare și învățare.

Oferă celor implicați oportunitatea de a studia în medii diferite și îi ajută să facă față diferitelor metode și contexte educaționale.

În sine, dezvoltă diverse aptitudini complementare celor obținute în procesul educațional (de ex. aptitudini lingvistice, capacitatea de a lucra în medii necunoscute și comunicarea interculturală).

IX.8 DIMENSIUNEA SOCIALĂ ȘI ICS

Unul dintre elementele Procesului Bologna care este deseori marginalizat și care totuși este cel mai important pentru implementarea ICS într-o manieră veritabilă și eficace este o dimensiune socială funcțională în învățământul superior. Studenții proveniți din medii dezavantajate își încep adesea studiile superioare cu lipsuri severe și este deseori nevoie să fie expuși unor stiluri de învățare și metode de predare distincte pentru a reuși. Studenții care au responsabilități legate de familie sau de un loc de muncă au de asemenea nevoie de mai multă flexibilitate în căile de învățare și pot chiar avea nevoie de extinderea studiilor pe o un număr mai mare de ani astfel încât să își poată îmbina într-un mod eficace angajamentele și studiile.

Considerarea dimensiunii sociale este importantă pentru a pune o educație flexibilă atât la dispoziția celor care au ocazia de a dedica mult timp studiului cât și celor care au timp și resurse limitate pentru a-și susține studiile. Dimensiunea socială trebuie să fie profund implicată în însuși procesul educațional, acest fapt referindu-se nu numai la accesul ei în învățământul superior ci și la avansarea cu succes prin toate nivelele acestuia. Unul dintre cele mai importante elemente din această privință este adaptarea metodelor de predare la diferitele colective de studenți. Se poate spune aproape cu siguranță ca utilizarea unei singure căi pentru dobândirea rezultatelor învățării va pune în dezavantaj anumite colective de studenți.

Dimensiunea socială, dacă este înțeleasă în sens larg și dacă se preocupă atât cu aspectele sociale cât și cu cele educaționale din viața studenților, poate avea un impact pozitiv asupra caracterului inclusiv al procesului educațional, asupra adaptării acestuia la toate tipurile de studenți și nu doar la cei care beneficiază de o educație liceală optimă și de sprijin financiar corespunzător.

LEGĂTURA DINTRE DIMENSIUNEA SOCIALĂ ȘI ICS

Această legătură este necesară pentru a garanta că nici un student nu își începe studiile aflat în dezavantaj. Legătura trebuie să depășească măsurile de sprijin social și să se adreseze procesului educațional. Studenții proveniți din medii dezavantajate au deseori handicapul unei educații liceale de slabă calitate sau al unui mediu familial dificil, handicap ce trebuie luat în considerare atunci când sunt stabilite metodele de predare ce vor fi folosite. Oferirea unui sprijin social potrivit ne garantează că studenții pot dedica suficient timp studiului în loc să fie condiționați de timpul pe care l-ar avea la dispoziție pentru studiu.

ȘX. SURSE PENTRU LECTURI SUPLIMENTARE

BOLOGNA HANDBOOK pagina de web: <http://www.bologna-handbook.com> ; ÎNDRUMAR BOLOGNA;

BRANDES, D. and GINNIS, P. (1986) *A Guide to Student-centred Learning* (Oxford, Blackwell); *Un ghid pentru Învățământul Centrat Pe Student.*

BRITISH HIGHER EDUCATION ACADEMY pagina de web: <http://www.heacademy.ac.uk>;

DE GRAFF, E. and KOLMOS, A. (eds.) (2007) *Management of Change: Implementation of Problem-Based and Project-Based*

Learning in Engineering (Rotterdam, Sense Publishers); *Managementul schimbării: Punerea în aplicare a învățării pe bazate de probleme și bazate pe proiecte în Inginerie*;

EI (2010) *Enhancing Quality: Academics' Perceptions of the Bologna Process.* (Bruxelles, Education Internațional);
Întărirea Calității. Precepțiile Academicienilor asupra Procesului Bologna;

EI, ESU (2010) *Student-centred Learning. An Insight into Theory and Practice.* (Bruxelles, Internaționala Educației, Organizația Studenților din Europa); *Învățământul Centrat Pe Student. O Introspecție în Teorie și Practică*;

ENQA (2005) *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* (Helsinki, the European Association for Quality Assurance in Higher Education); *Standarde și Linii Directoare pentru Asigurarea Calității în Spațiul European al Învățământului Superior*;

ENQA (2009) *Assessment Matters: The Quality Assurance of Student Assessment in Higher Education.* Report of an International Working Group (Helsinki, Asociația Europeană pentru Asigurarea Calității în Învățământul Superior);
Probleme de evaluare: Asigurarea Calității Pentru Evaluarea Studenților în Învățământul Superior. Raport al unui Grup de Lucru Internațional;

ESU (2009) *Bologna at the Finish Line.* (Bruxelles, Organizația Studenților din Europa); *Bologna la linia de finish*;

EUROPEAN COMMISSION (2009) *European Credit Transfer System Users' Guide.* (Bruxelles, Comunitățile Europene);

Ghidul Utilizatorilor Sistemului European de Credite Transferabile;

EUROPEAN STUDENTS' UNION pagina de web: <http://www.esu-online.org>; ORGNIZAȚIA STUDENȚILOR DIN EUROPA;

EUROPEAN UNIVERSITY ASSOCIATION pagina de web: <http://www.eua.be>; ASOCIAȚIA UNIVERSITĂȚILOR EUROPENE;

GIBBS, G. (1995) *Assessing Student-Centred Courses.* (Oxford, Centrul din Oxford pentru Învățarea și Dezvoltarea Personalului Didactic); *Evaluarea Cursurilor centrate pe student*;

HENRIKSEN, L.B., NØRREKLIT, L., JØRGENSEN, K. M., CHRISTENSEN, J. B. and O'DONNELL, D. (2004) *Dimension*

of Change – Conceptualising Reality in Organisational Research. (Copenhaga, Școala de Afaceri din Copenhaga); *Dimensiunea schimbării – Conceptualizarea realității în cercetarea organizațională*;

KEMBER, D. (2008) 'Promoting Student-Centred Forms of Learning across an Entire University'. In: *Higher Education*, 58, pp.1-13; *Promovarea Formelor de Învățământ Centrat Pe Student în Întreaga Universitate*;

Student centered learning TIME FOR A PARADIGM CHANGE

LAVOIE, D. and ROSMAN, A.J. (2007) 'Using Active Student-Centred Learning-Based Instructional Design to Develop

Faculty and Improve Course Design, Delivery, and Evaluation'. In: *Issues in Accounting Education*, 22:1, pp.105-118;

Utilizarea Învățământului Activ Centrat pe Student - Proiectarea bazată pe instruire pentru dezvoltarea Facultăților și Îmbunătățirea Proiectării Cursurilor;

LEA, S. J., STEPHENSON, D. and TROY, J. (2003) 'Higher Education Students' Attitudes to Student-Centred Learning:

Beyond 'Educational Bulimia'. In: *Studies in Higher Education*, 28(3), pp. 321-334; Atitudinea Studenților din Învățământul Superior față de Învățământul Centrat pe Student;

MOUST, J.H.C., Van BERKEL, H.J.M and SCHMIDT, H.G. (2005) 'Signs of Erosion: Reflections on three decades of

problem-based learning at Maastricht University'. In: *Higher Education*, 50, pp.665-683; Semne ale Eroziunii: Reflecții asupra a trei decade de învățare pe baza problemelor la Universitatea din Maastricht;

O'NEILL, G. and McMAHON, T. (2005) 'Student-Centred Learning: What does it mean for Students and Lecturers'?

In: O'Neill, G., Moore, S., McMullin, B. (eds). *Emerging Issues in the Practice of University Learning and Teaching*. (Dublin, AISHE); Învățământ Centrat Pe Student. Ce înseamnă acesta pentru Studenți și Lectori;

ROGERS, C.R. (1983) *Freedom to Learn for the 80s*. (Columbus, OH: Charles Merrill); Libertatea de a învăța pentru anii '80

SANTIAGO, P., TREMBLAY, K., BASRI, E., and ARNAL, E., (2008) *Tertiary Education for the Knowledge Society: OECD*

Thematic Review of Tertiary Education. Synthesis Report. Vol.2. (Paris, Organizația pentru Cooperare Economică și

Dezvoltare); Învățământul Terțiar pentru Societatea Cunoașterii: OECD Revizuire tematică a Învățământului Terțiar;

UNIVERSITY OF ADELAIDE (2000) *Leap Into ... Student-Centred Learning*. (Adelaide, University of Adelaide); Salt către... Învățământ Centrat Pe Student.

UNIVERSITY COLLEGE DUBLIN CENTRE FOR TEACHING AND LEARNING pagina de web:

<http://www.ucd.ie/teaching>; CENTRUL PENTRU PREDARE-ÎNVĂȚARE AL COLEGIULUI UNIVERSITĂȚII DIN DUBLIN;

UNIVERSITY OF GLASGOW (2004) *Student-Centred Learning*. pagina de web

<http://www.gla.ac.uk/otherdepts/TLS/Project/Reports> ; UNIVERSITATEA DIN GLASGOW Învățământ Centrat Pe Student.

Timpul pentru o Nouă Paradigmă în Educație: Învățământ Centrat pe Student (T4SCL) este un proiect realizat de European Students' Union (ESU) și Education International (EI). Acest proiect a pornit din nevoia de a clarifica și aprofunda înțelegerea de către comunitatea academică și actorii decizionali a modalității practice în care această abordare a învățării poate fi implementată, cât și a beneficiilor pe care aceasta le produce pentru studenți, profesori, instituții și societate, în întreg ansamblul său.

Education International
Internationale de l'Éducation
Internacional de la Educación

The European Students' Union

Traducere realizată de:

REPREZENTĂM VIITORUL!
Alianța Națională a Organizațiilor
Studențești din România